

HOF VAN BEROEP TE GENT

25 november 2011 - 10de correctionele Kamer

Voorzitter : D. Van Remoortel

Raadsheren : P. Ghijs en B. Meganck

Substituut-procureur-generaal : J. De Clercq

1. STRAFRECHTELIJKE VERANTWOORDELIJKHEID BESTUURDER - INBREUK MILIEUZORGPLICHT - STRAFBARE DEELNEMING - GEEN PROTEST TEGEN BESLUITVORMING RAAD VAN BESTUUR - GEEN VOORSTEL INVESTERING

2. CUMUL STRAFRECHTELIJKE VERANTWOORDELIJKHEID RECHTSPERSOON - FOUT NATUURLIJKE PERSOON WETENS EN WILLENS GEPLEEGD

1. Een bestuurder stelt een daad van strafbare deelneming in de zin van artikel 66 Sw. indien de raad van bestuur uit economische overwegingen systematisch is tekortgeschoten wat betreft de naleving van de milieuzorgplicht en de verplichtingen inzake de waterzuivering en de bestuurder niet heeft geprotesteerd tegen deze besluitvorming of voorgesteld om wel de nodige middelen te voorzien.

2. Wanneer de rechtspersoon verantwoordelijk gesteld wordt uitsluitend wegens het optreden van een geïdentificeerde natuurlijke persoon, kan enkel degene die de zwaarste fout heeft begaan, worden veroordeeld. Cumulatie in de vervolging en de veroordeling van de rechtspersoon en de natuurlijke persoon is evenwel mogelijk indien de geïdentificeerde natuurlijke persoon de fout wetens en willens heeft gepleegd (art. 5, tweede lid Sw.).

O.M. en A.C. t./ D.L.H., V.A., V.P. en NV U

[...]

I. NOTITIENUMMER 64.97.262/SW4 [...] EN NOTITIENUMMER 64.H1.273/05 [...]

A. De eerste, de tweede, de derde en de vierde :

Bij inbreuk op de artikelen 1, 2, 3, 20, 22, 29, 30, 39, § 1-2°, 40 en 46 van het Decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning (B.S., 17 september 1985) de vergunningsvoorwaarden niet te hebben nageleefd bij inbreuk op de artikelen 1, 43, § 1, 58, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 73, 80 en 81 van het Besluit van de Vlaamse Regering houdende vaststelling van het Vlaams Reglement betreffende milieuvergunning (B.S., 26 juni 1991) als exploitant van een inrichting verzuimd te hebben de in de milieuvergunning opgelegde voorwaarden, de voor de inrichting geldende algemene of per categorie/inrichtingen door de Vlaamse Executieve in toepassing van art. 20 van het decreet vastgestelde milieuvergunningsvoorwaarden na te leven :

1. wat betreft de milieuvergunning van 12 juni 1987 afgeleverd door de Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu tot wijziging van het Besluit van 13 augustus 1982 (basisvergunning), nagelaten te hebben volgende punten of parameters na te leven nl. art. 1.D.1.1 en 1.2 [...] :

- maatregelen zijn genomen om de buurt niet te hinderen door stof, rook, dampen, gassen en andere uitwasemingen,
- naargelang de omstandigheden worden de samenstelling en eigenschappen van grondstoffen en hulpstoffen aangepast en/of wordt gebruik gemaakt van doeltreffende technieken (filtratie, adsorptie, neutralisatie, verbranding, enz. ...) om te voorkomen dat de lozingen in de atmosfeer een gevaar of een hinder voor de buurt vormen,

te Gent herhaaldelijk in de periode van 3 april 2000 [...] tot 14 september 2004 [...], onder meer op 2 april 2001 [...], 5 maart 2002 [...], 8 oktober 2002 [...], 30 maart 2002 [...], 23 april 2003 [...], 5 augustus 2004 [...], 24 augustus 2004 [...], 7 en 14 september 2004 [...];

2. wat betreft de milieuvergunning van 27 juli 1995 afgeleverd door de Bestendige Deputatie van Oost-Vlaanderen [...], nagelaten te hebben volgende punten of parameters na te leven nl. art. 3 punt 27 [...] "voor de oudste afwerkingslijn nr. 1 dient uiterlijk 31 maart 1996 een katalytische naverbrandingsinstallatie te worden geïnstalleerd en geëxploiteerd",

te Gent in de periode vanaf 28 juli 1996 tot oktober 2005 [...];

3. wat betreft de milieuvergunning van 23 september 2004 afgeleverd door de Bestendige Deputatie van Oost-Vlaanderen [...], nagelaten te hebben volgende punten of parameters na te leven nl. art. 3, § 3.15 "de algemene, sectorale en bijzondere milieuvoorwaarden opgenomen in de vorige vergunningen blijven, voor zover niet in tegenspraak met de onderstaande voorwaarden, volledig en onverkort gelden voor de totaliteit van de inrichting" [...],

te Gent in de periode van 24 september 2004 tot 12 oktober 2005 [...];

B. De eerste, de tweede, de derde en de vierde :

Bij inbreuk op de artikelen 1, 2, 3, 29, 30, 39, § 1, 2° en 46 van het Decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning (B.S., 17 september 1985) de bepalingen van dit decreet en zijn uitvoeringsbesluiten niet te hebben nageleefd namelijk :
ten aanzien van een inrichting die overeenkomstig het besluit van de Vlaamse Regering van 6 februari 1991 als hinderlijk is ingedeeld en als dusdanig voorkomt op de indelingslijst van bijlage I bij voormeld besluit, meer bepaald onder rubriek en ingedeeld onder rubriek nl. de rubrieken vermeld op blz. 288

tot 290 van notitienr. 64.97.262/01 en ingedeeld onder klasse 1, inbreuk te hebben gepleegd op de artikelen 1 en 43 van voormeld besluit van de Vlaamse Regering van 6 februari 1991 (*B.S.*, 26 juni 1991) door, als exploitant van een inrichting, nagelaten te hebben, ongeacht de verleende vergunning steeds de nodige maatregelen te treffen om schade en hinder te voorkomen.

te Gent herhaaldelijk in de periode van 19 september 2001 [...] tot 12 oktober 2005 [...];

C. De eerste, de tweede, de derde en de vierde :

Bij inbreuk op de artikelen 1, 2, 3, 20, 22, 25, § 1, 29, 39, § 1, 2°, 40 en 46 van het Decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning (*B.S.* 17 september 1985) de bepalingen van dit decreet en zijn uitvoeringsbesluiten niet te hebben nageleefd namelijk : ten aanzien van een inrichting die overeenkomstig het besluit van de Vlaamse Regering van 6 februari 1991 als hinderlijk is ingedeeld en als dusdanig voorkomt op de indelingslijst van bijlage I bij voormeld besluit, meer bepaald onder rubrieken ingedeeld onder rubriek nl. de rubrieken vermeld op blz. 288 tot 290 van notitienummer 64.97.262/01 SW4 en ingedeeld onder klasse 1 inbreuk te hebben gepleegd op Hoofdstuk 1.1 en de artikelen 3.1.1., 4.1.3.2. en 7.3.0.1 van voormeld besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1985 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne (*B.S.*, 31 juli 1995) zijnde :

Art. 4.1.3.2. Onverminderd art. 4.1.2.1. treft de exploitant als normaal zorgvuldig persoon alle nodige maatregelen om :

- de buurt niet te hinderen door geur, rook, stof, geluid, trillingen, niet ioniserende stralingen, licht en dergelijke meer,

te 9000 Gent in de periode van 19 september 2001 [...] tot 12 oktober 2005 [...].

II. NOTITIENUMMER 64.97.479/01 SW4 [...]

De eerste, de tweede, de derde en de vierde :

Bij inbreuk op de artikelen 1, 2, 3, 20, 22, 29, 30, 39, § 1, 2°, 40 en 46 van het Decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning (*B.S.*, 17 september 1985) de vergunningsvoorwaarden niet te hebben nageleefd namelijk bij inbreuk op de artikelen 1, 43, § 1, 58, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 73, 80 en 81 van het Besluit van de Vlaamse Regering houdende vaststelling van het Vlaams Reglement betreffende milieuvergunning (*B.S.*, 26 juni 1991) als exploitant van een inrichting verzuimd te hebben de in de milieuvergunning opgelegde voorwaarden, de voor de inrichting geldende algemene of per categorie/inrichtingen door de Vlaamse Executieve in toepassing van art. 20 van het decreet vastgestelde milieuvergunningsvoor-

waarden na te leven wat betreft de milieuvergunning van 28 januari 1993 afgeleverd door de Bestendige Deputatie van Oost-Vlaanderen (basisvergunning van 13 augustus 1982 van de Bestendige Deputatie van Oost-Vlaanderen) nagelaten te hebben volgende punten of parameters na te leven nl. artikel 3.2.2.2.e [...] dat bepaalt dat de volgende emissiegrenswaarden van verontreinigende stoffen niet mogen overschreden worden :

- COD : 5000 mg/l tot 31 december 1994 en 800 mg/l vanaf 1 januari 1995 (datum van 1 januari 1995 krachtens besluit van de Minister van 9 juli 1993 [...] gewijzigd in 1 januari 1998) en,
- Kjeldahl stikstof : 300 mg/N/l tot 31 december 1994, 150 mg/N/l vanaf 1 januari 1995 (datum van 1 januari 1995 krachtens besluit van de Minister van 7 juli 1993 gewijzigd in 1 januari 1998),

te Gent herhaaldelijk in de periode tussen 25 april 2001 en 11 juni 2003 [...] :

onder meer :

- op 25 april 2001 (emissie 2.100) [...]
- op 14 september 2001 (emissie 1.933) [...]
- op 9 april 2002 (emissie 3.434) [...]
- op 9 mei 2003 (emissie 2.239) [...]
- op 11 juni 2003 (emissie 4.702 en 3.150) [...]
- op 11 juni 2003 (emissie 167 en 207) [...] (Kjeldahl stikstof).

III. NOTITIENUMMER 64.97.601/03/SW4 [...]

A. De eerste, de tweede, de derde en de vierde :

Bij inbreuk op de artikelen 1, 2, 3, 4, § 1, 29, 30, 39, § 1-1°, 40 en 46 van het Decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning (*B.S.*, 17 september 1985) zonder voorafgaande en schriftelijke vergunning van de bevoegde overheid een als hinderlijk ingedeelde inrichting die behoort tot de eerste klasse te hebben geëxploiteerd en namelijk bij inbreuk op de artikelen 1, 5, 6, 6*bis*, 58, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 73, 80 en 81 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 6 februari 1991 houdende vaststelling van het Vlaams Reglement betreffende milieuvergunning (*B.S.*, 26 juni 1991) spijs het verbod, zonder voorafgaande en schriftelijke vergunning van de bevoegde overheid een als hinderlijk ingedeelde inrichting die behoort tot de eerste klasse te hebben geëxploiteerd (art. 5) terzake :

- inrichting voor de opslag van zeer giftige, giftige en ontplofbare stoffen met uitzondering van deze bedoeld onder rubriek 48 met een opslagcapaciteit van meer dan 100 kg tot en met 1 ton [...] (klasse 2) (ca 46 560 kg terwijl voor 3 920 kg vergund),
- opslagplaatsen voor oxyderende, schadelijke, corrosie en irriterende stoffen met uitzondering van deze bedoeld onder rubriek 48 met een totaal inhoudsvermogen van meer dan 50 000 kg [...] (klasse 1) ca 550 000 kg terwijl vergund voor 467 040 kg,
- opslagplaatsen voor zeer licht ontvlambare en licht ontvlambare vloeistoffen met uitzondering van deze bedoeld onder rubriek 48 met een totaal inhoudsvermogen van meer dan 500 l tot en met

30 000 liter [...] (klasse 2) ca 2400 l terwijl vergund voor 1 700 liter,

- opslagplaatsen voor vloeistoffen met een ontvlammingspunt hoger dan 100°C met uitzondering van deze bedoeld onder rubriek 48 met een totaal inhoudsvermogen van meer dan 50 000 liter tot en met 500 000 liter (klasse 2),
- installaties voor de voorbehandeling (zoals wassen, bleken, merceriseren) of het verven van vezels of textiel met een verwerkingscapaciteit van meer dan 10 ton per dag (klasse 1) inrichting voor het mechanisch behandelen van textiel met een geïnstalleerde totale drijfkracht van meer dan 200 Kw (klasse 1) [...] (aanwezig vermogen 3 811 Kw - vergund 2047 Kw),
- inrichting voor het chemisch reinigen, voorbehandelen en behandelen van textiel, alsmede textielveredeling (uitgezonderd de inrichtingen bedoeld in rubriek 41.9 en 46) met een totale drijfkracht van meer dan 200 Kw (klasse 1) [...] aanwezig vermogen 2 312 Kw - vergund 1 266 Kw),

die overeenkomstig de lijst, namelijk de aan het voormeld Besluit van 6 februari 1991 toegevoegde lijst van de als hinderlijk beschouwde inrichtingen tot vaststelling, overeenkomstig het bedoelde in artikel 3 van het decreet van 28 juni 1985, bij welke van de drie klassen van inrichtingen zij worden ingedeeld, onder het nummer 17.3.2.2°; 17.3.3.3.°; 17.3.4.2°; 17.3.7.2°; 41.10; 41.1.3 en 41.4.3

behoort tot de klasse één van de als hinderlijk beschouwde inrichtingen,

te Gent in de periode van 27 mei 2003 [...] tot 23 september 2004 [...];

B. De eerste, de tweede, de derde en de vierde :

Bij inbreuk op de artikelen 1, 2, 3, 20, 22, 25, § 1, 29, 39, § 1-2°, 40 en 46 van het Decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning (*B.S.*, 17 september 1985) de bepalingen van dit decreet en zijn uitvoeringsbesluiten niet te hebben nageleefd namelijk :

ten aanzien van een inrichting die overeenkomstig het besluit van de Vlaamse Regering van 6 februari 1991 als hinderlijk is ingedeeld en als dusdanig voorkomt op de indelingslijst van bijlage I bij voormeld besluit, meer bepaald onder rubriek en ingedeeld onder rubriek nl. de rubrieken vermeld op blz. 288 tot 290 van notitienummer 64.97.262/01 [...] en ingedeeld onder klasse 1,

inbreuk te hebben gepleegd op Hoofdstuk 1.1 en de artikelen 3.1.1., 5.17.3.1, § 1, 5.17.3.19, § 7 en 7.3.0.1 van voormeld besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne (*B.S.*, 31 juli 1995) zijnde :

Art. 5.17.3.1, § 1. De houders dienen in of boven een inkuipung geplaatst te worden teneinde brandverspreiding, bodem- en/of grondwaterverontreiniging te voorkomen. Gelijkwaardige opvangsystemen kunnen in de milieuvergunning worden toegelaten.

Art. 5.17.3.19, § 7 In afwijking van de bepalingen van § 5 dienen bestaande houders, die geen deel uitmaken van een tankenpark, uiterlijk op 1 januari

2003 te voldoen aan de bepalingen van artikel 5.17.3.6, 5.17.3.7 en 5.17.3.8.

terzake diverse bovengrondse houders van gevaarlijke vloeistoffen,

te Gent in de periode van 27 mei 2003 [...] tot 22 augustus 2005 [...].

IV. NOTITIENUMMER 64.97.492/03/SW4 [...]

Bij inbreuk op de artikelen 1, 2, 3.9, 11 en 29, § 1 en 3 van het decreet van 24 januari 1984 houdende maatregelen inzake het grondwaterbeheer (*B.S.*, 5 juni 1984) de voorwaarden van een vergunning niet te hebben nageleefd terzake de vergunning afgeleverd door de Bestendige Deputatie van de Provincie Oost-Vlaanderen van 22 april 1999 en namelijk de voorwaarden van artikel 1, dat onder meer bepaalt dat het maximum op te vangen debiet bedraagt : 1.200 m³/dag en 400.000 m³/jaar terwijl in strijd met deze bepaling :

in 2001 445.375 m³/jaar werd opgepompt,
in 2002 514.878 m³/jaar werd opgepompt,

te Gent in de periode van 1 januari 2001 tot 1 januari 2002 wat jaar 2001 betreft en in de periode van 1 januari 2002 tot 1 januari 2003 wat jaar 2002 betreft, de feiten thans strafbaar overeenkomstig de artikelen 1, 2, 20, 22, 30, 39, § 1, 2°, 40 en 46 van het decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning (*B.S.*, 17 september 1985) (Vlaamse rubriek 53)

De vierde :

tevens gedagvaard teneinde zich overeenkomstig art. 42 en 43bis van het Strafwetboek, te horen veroordelen tot de bijzondere verbeurdverklaring van een bedrag van 125.000 EUR + 50.000 EUR + 160.253 EUR = [335.253] EUR zijnde

- hetzij de vermogensvoordelen die rechtstreeks uit het misdrijf zijn verkregen,
- hetzij goederen en waarden die in de plaats ervan zijn gesteld,
- hetzij inkomsten uit belegde voordelen,

waarbij de rechter, indien de zaken niet kunnen worden gevonden in het vermogen van de beklaagde, de geldwaarde ervan dient te ramen (het equivalent bedrag).

- door het niet-installeren van een katalytische naverbrandingsinstallatie (uitgespaarde kost en interesten ex aequo et bono : 125.0000 EUR,
- ontoereikend onderhoud van de installaties [...] ex aequo et bono : 50.000 EUR,
- het teveel oppompen van grondwater wat impliceert een min verbruik aan leidingwater
in 2001 : 45.375 m³ x 1 = 45.375
in 2002 : 114.878 m³ x 1 = 114.878
totaal : 160.253 EUR
vermogensvoordeel per m³ bedraagt 1 EUR [...].

Bij vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Gent van 5 februari 2007, 19de kamer, werd op tegenspraak als volgt beslist :

Verbeterd de dagvaarding en vult ze aan in die zin dat :

- onder de tenlastelegging I.B. eveneens art. 22 van het Milieuvergunningdecreet dient te worden vermeld;
- Onder "IV. Notitienummer 64.97.492/03/SW4 [...]" dient te worden vermeld :

"De eerste, de tweede, de derde en de vierde :

Om de misdaad of het wanbedrijf uitgevoerd te hebben of om aan de uitvoering ervan rechtstreeks meegewerkt te hebben, door enige daad, tot de uitvoering zodanige hulp verleend te hebben dat zonder zijn bijstand het misdrijf niet kon gepleegd worden".

Strafrechtelijk

1. D.L.H.

1.1. Ontslaat de beklaagde D.L.H. van rechtsvervolging voor de hem ten laste gelegde tenlasteleggingen I.A.1., I.A.2., I.A.3., I.B., I.C., II., III.A., III.B en IV. zoals verbeterd en aangevuld (wat betreft de periode van 1 januari 2002 tot 1 januari 2003).

1.2. Veroordeelt de beklaagde D.L.H. voor de hierboven omschreven en bewezen verklaarde tenlastelegging IV. zoals verbeterd en aangevuld, wat betreft de periode van 1 januari 2001 tot 1 januari 2002, tot een geldboete van (500 frank x 1990 decimes : 40,3399 =) 2.478,94 EUR.

Beveelt dat bij gebreke van betaling binnen de termijn bepaald bij artikel 40 van het Strafwetboek, de geldboete zal mogen vervangen worden door een gevangenisstraf van 35 dagen.

Zegt dat deze beklaagde verplicht is een bedrag van 25 EUR, verhoogd met 45 opdecimen, aldus gebracht op 137,50 EUR te betalen als bijdrage tot het Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders.

2. V.A.

2.1. Ontslaat de beklaagde V.A. van rechtsvervolging voor de hem ten laste gelegde tenlasteleggingen :

- I.A.1. : wat betreft de periode van 3 april 2000 tot 5 juni 2001,
- I.A.2. : wat betreft de periode van 28 juli 1996 tot 18 september 2001,
- II. : wat betreft de periode van 25 april 2001 tot 5 juni 2001.

2.2. Veroordeelt de beklaagde V.A. voor de hierboven omschreven en bewezen verklaarde tenlasteleggingen I.A.1. (vanaf 6 juni 2001), I.A.2. (vanaf 19 september 2001), I.A.3., I.B., I.C., II. (vanaf 6 juni 2001), III.A., III.B. en IV. zoals verbeterd en aangevuld, samen, tot een geldboete van 2.500 EUR.

Verhoogt de geldboete met vijfenveertig opdecimen, aldus gebracht op 13.750 EUR.

Beveelt dat bij gebreke van betaling binnen de termijn bepaald bij artikel 40 van het Strafwetboek, de geldboete zal mogen vervangen worden door een gevangenisstraf van 3 maanden.

Zegt dat deze beklaagde verplicht is een bedrag van 25 EUR, verhoogd met 45 opdecimen, aldus gebracht op 137,50 EUR te betalen als bijdrage tot het Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders.

3. V.P.

3.1. Ontslaat de beklaagde V.P. van rechtsvervolging voor de hem ten laste gelegde tenlasteleggingen :

- I.A.1. : wat betreft de periode van 3 april 2000 tot 5 juni 2001,
- I.A.2. : wat betreft de periode van 28 juli 1996 tot 18 september 2001,
- II. : wat betreft de periode van 25 april 2001 tot 5 juni 2001.
- III.A.,
- III.B., en
- IV zoals verbeterd en aangevuld.

3.2. Veroordeelt de beklaagde V.P. voor de hierboven omschreven en bewezen verklaarde tenlasteleggingen I.A.1. (vanaf 6 juni 2001), I.A.2. (vanaf 19 september 2001), I.A.3., I.B., I.C. en II. (vanaf 6 juni 2001), samen, tot een geldboete van 2.500 EUR.

Verhoogt de geldboete met vijfenveertig opdecimen, aldus gebracht op 13.750 EUR.

Beveelt dat bij gebreke van betaling binnen de termijn bepaald bij artikel 40 van het Strafwetboek, de geldboete zal mogen vervangen worden door een gevangenisstraf van 3 maanden.

Zegt dat deze beklaagde verplicht is een bedrag van 25 EUR, verhoogd met 45 opdecimen, aldus gebracht op 137,50 EUR te betalen als bijdrage tot het Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders.

4. U.S. nv

4.1. Ontslaat de beklaagde-rechtspersoon nv U. S. van rechtsvervolging voor de haar ten laste gelegde tenlastelegging I.A.2. (wat betreft de periode van 28 juli 1996 tot 18 september 2001).

4.2. Veroordeelt de beklaagde-rechtspersoon nv U.S. voor de hierboven omschreven en bewezen verklaarde tenlasteleggingen I.A.1., I.A.2. (wat betreft de periode van 19 september 2001 tot 12 oktober 2005), I.A.3., I.B., I.C., II., III.A., III.B. en IV. zoals verbeterd en aangevuld, samen, tot een geldboete van 75.000 EUR.

Verhoogt de geldboete met vijfenveertig opdecimen, aldus gebracht op 412.500 EUR.

Zegt dat deze beklaagde verplicht is een bedrag van 25 EUR, verhoogd met 45 opdecimen, aldus gebracht op 137,50 EUR te betalen als bijdrage tot het Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders.

5. Algemeen

Begroot de gerechtskosten in hun geheel op 113,48 EUR.

Veroordeelt de tweede beklaagde V.A. tot zijn eigen kosten, gevallen aan de zijde van het openbaar ministerie, ten bate van de Staat tot heden begroot op 4,96 EUR.

Veroordeelt de derde beklaagde V.P. tot zijn eigen kosten, gevallen aan de zijde van het openbaar ministerie, ten bate van de Staat tot heden begroot op 61,38 EUR.

Veroordeelt de eerste, tweede en derde beklaagde en de vierde beklaagde-rechtspersoon hoofdelijk tot de overige kosten, gevallen aan de zijde van het openbaar ministerie, ten bate van de Staat tot heden begroot op 47,14 EUR, ondeelbaar veroorzaakt door de weerhouden en bewezen verklaarde tenlasteleggingen.

Legt de vier veroordeelden eveneens elk een vergoeding op van 25 EUR in uitvoering van artikel 71 van de wet van 28 juli 1992 en het Koninklijk Besluit van 29 juli 1992 tot wijziging van artikel 91, van het Koninklijk Besluit van 28 december 1950 houdende het algemeen reglement op de gerechtskosten in strafzaken, zoals gewijzigd door K.B. 23 december 1993 en bij K.B. van 11 december 2001.

Burgerrechtelijk

1. Verklaart zich niet bevoegd om de vordering van de burgerlijke partij A.C. te beoordelen in zoverre zij is gericht :

- tegen de eerste beklaagde,
- tegen de tweede en de derde beklaagde voor wat betreft de tenlastelegging I.A.1. voor de periode van 3 april 2000 tot 5 juni 2001 en de tenlastelegging I.A.2. voor de periode van 28 juli 1996 tot 18 september 2001,
- tegen de vierde beklaagde voor wat betreft de tenlastelegging I.A.2. voor de periode van 28 juli 1996 tot 18 september 2001.

2. Verklaart de eis van de burgerlijke partij A.C. toelaatbaar en in de hierna bepaalde mate gegrond.

Veroordeelt de beklaagden V.A., V.P. en de beklaagde-rechtspersoon nv U.S. in solidum om hoofdens de bewezen verklaarde tenlasteleggingen te betalen aan de burgerlijke partij A.C. de som van 3.650 EUR.

Wijst het meer of anders gevorderde af als zijnde ongegrond.

3. Houdt ambtshalve de overige burgerrechtelijke belangen aan.

Tegen dit vonnis werd hoger beroep ingesteld op :

- 13 februari 2007 door de eerste, tweede en vierde beklaagde tegen alle beschikkingen,
- 13 februari 2007 door de derde beklaagde tegen alle beschikkingen,
- 15 februari 2007 door het openbaar ministerie tegen alle beklaagden.

1. Het hof hoorde op de openbare terechtzitting van 27 oktober 2011 in het Nederlands :

- de eerste en tweede beklaagde in hun middelen van verdediging bijgestaan door meester Jan Leysen, advocaat te Kortrijk,
- de derde beklaagde in zijn middelen van verdediging bijgestaan door meester Jan Allaert, advocaat te Kortrijk voor meester Ludo Ockier, advocaat te Marke en door meester Filiep Deruyck, advocaat te Antwerpen,
- Yvan Vandamme als lasthebber ad hoc van de vierde beklaagde, in zijn middelen van verdediging bijgestaan door meester Paul Aerts, advocaat te Gent,
- het openbaar ministerie in zijn vordering bij monde van Jan De Clercq, substituut-procureur-generaal,
- de burgerlijke partij in haar eis bijgestaan door meester Ronny Joseph voor meester Stefaan Van Hecke, beiden advocaat te Gent.

2. Elk hoger beroep werd tijdig en regelmatig naar de vorm ingesteld en is ontvankelijk.

3. De vierde beklaagde, nv U.S., werd bij beslissing van 11 juli 2006 van haar buitengewone algemene vergadering, waarvan akte werd verleden door notaris Jean-Francis Claerhout te Gent, gesplitst door overname. Het splitsingsbesluit houdt volgens de akte *“een partiële splitsing”* in, *“zonder ontbinding noch vereffening, waarbij een deel van het vermogen, namelijk de denim- en flatactiviteiten, zowel rechten en verplichtingen”*, van de nv U.S. bij wijze van partiële splitsing werden overgenomen door de nv U.S.I. [...]. Volgens de verdediging van de vierde beklaagde brengt dit het verval van de strafvordering mee.

Splitsing door overname is volgens artikel 673 W.Venn. de rechtshandeling waarbij het gehele vermogen van een vennootschap, zowel de rechten als de verplichtingen, als gevolg van haar *ontbinding zonder vereffening*, op verscheidene vennootschap-

pen overgaat tegen uitreiking aan de vennoten van de ontbonden vennootschap, van aandelen van de verkrijgende vennootschappen die delen in het gesplitste vermogen eventueel met een opleg in geld (die niet meer mag bedragen dan een tiende van de nominale waarde, of bij gebreke van een nominale waarde, van de fractiewaarde van de uitgereikte aandelen).

De strafvordering voor een rechtspersoon vervalt onder meer door ontbinding zonder vereffening (artikel 20 V.T. Sv.), doch bij de vermelde splitsing door overneming is er van ontbinding (zonder vereffening) van de vierde beklaagde geen sprake. Enkel werd een deel van de activiteiten van de vierde beklaagde overgenomen door de verkrijgende vennootschap nv U.S.I. De vermelde gedeeltelijke splitsing door overname kan niet de overname van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de vierde beklaagde tot gevolg hebben, ongeacht de overname van de exploitatie die tot de strafvervolgung aanleiding gaf, noch ontslaat het de vierde beklaagde van iedere strafrechtelijke verantwoordelijkheid voor haar bedrijfsexploitatie, zelfs al houdt die verband met de later door een derde overgenomen activiteit. De latere vereffening van de overnemer nv U.S.I. is dan ook zonder relevantie voor de strafvordering lastens de vierde beklaagde.

Het feit dat de vierde beklaagde toen niet ontbonden werd, vindt bevestiging in haar naamswijziging bij beslissing van 20 december 2006 van de buitengewone algemene vergadering van de vierde beklaagde. Haar naam U.S. werd toen gewijzigd naar "U".

Bij beslissing van 18 november 2009 van de buitengewone vergadering van de nv U., zijnde vierde beklaagde, werd de vierde beklaagde bij wijze van fusie echter overgenomen door de nv U. Dit betreft een met fusie door overneming gelijkgestelde verichting, in de zin van artikel 676, 2° W.Venn., nl. de rechtshandeling waarbij het gehele vermogen van de naamloze vennootschap U., zowel de rechten als de verplichtingen, als gevolg van ontbinding zonder vereffening overging op de naamloze vennootschap U. Deze rechtshandeling houdt dus wel de ontbinding zonder vereffening in, zodat voor de vierde beklaagde sinds 18 november 2009 de strafvordering is vervallen.

Telkens het hof hierna in de overwegingen nog over "de beklaagden" spreekt, betreft het de eerste, de tweede en de derde beklaagde, voor wie de strafvordering niet is vervallen om deze reden.

4. De te last gelegde feiten situeren zich in de periode tussen 27 juli 1996 en 12 oktober 2005. Voor zover bewezen zijn de telastleggingen de opeenvolgende en voortgezette uitvoering van een zelfde misdadig opzet, zodat zij een voortgezet misdrijf vormen, waarvan de verjaring begint te lopen vanaf de dag waarop het laatste feit werd gepleegd, namelijk 11 oktober 2005. Tussen de opeenvolgende feiten is geen termijn ruimer dan de verjaringstermijn van vijf jaar. De verjaring van de strafvordering werd gestuit door het

hoger beroep van het openbaar ministerie op 15 februari 2007. Sindsdien is geen vijf jaar verstreken, zodat de strafvordering niet is verjaard.

5. Rekening houdend met onder meer het feit dat het bestreden vonnis dateert van 5 februari 2007 en meer dan vier jaar is verstreken tussen het instellen van hoger beroep en de inleiding van de zaak voor het hof, roepen de beklaagden terecht in dat de behandeling van de zaak buitensporige vertraging heeft opgelopen, waardoor de redelijke termijn, bedoeld in art. 6.1 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend te Rome op 4 november 1950 (B.S., 19 augustus 1955, err. B.S., 19 juni 1961) en art. 14.3.c van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (IVBPR, of het zogenaamde BUPO-verdrag) is overschreden.

Deze verdragsbepalingen geven niet aan welke gevolgen het hof dient te verbinden aan deze vaststelling; inzonderheid bepaalt het verdrag niet dat de sanctie het verval van de strafvordering zou moeten zijn.

Het hof stelt vast dat door het tijdsverloop tussen de feiten en de behandeling voor de rechter, de bewijsvoering en het recht van verdediging van de beklaagden niet zijn aangetast. Het strafdossier bevat alle vaststellingen nodig en nuttig voor de beoordeling van het te last gelegde en de beklaagden hebben over al deze elementen tegenspraak kunnen voeren.

Nu vaststaat dat de redelijke termijn in strafzaken is overschreden, waarbij de bewijsvoering en het recht van verdediging van de beklaagden niet zijn aangetast, kan eventueel artikel 21ter van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering worden toegepast waardoor het hof zich eventueel kan beperken tot het uitspreken van een veroordeling bij eenvoudige schuldigverklaring of het opleggen van een straf beneden het strafminimum.

6. Het hof verbetert de telastlegging I.A.1 door weglating van "*berhaaldelijk in de periode van 3 april 2000 (st 3 en 5) tot 14 september 2004 (st 277), onder meer*" en de telastlegging II door weglating van "*berhaaldelijk in de periode tussen 25 april 2001 en 11 juni 2003 [...] : onder meer*".

De zo verbeterde telastleggingen slaan op dezelfde feiten als deze van de aanhangig makende dagvaarding. Het is over de zo verbeterde telastleggingen dat tegenspraak werd gevoerd. Telkens hierna sprake is van de telastleggingen I.A.1 en II betreft het deze telastleggingen zoals hier verbeterd.

7. Bij artikel 34 van het decreet van 21 december 2007 tot aanvulling van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid met een titel XVI "Toezicht, handhaving en veiligheidsmaatregelen" (Milieuhandavingsdecreet) werd artikel 39, § 1 van het decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning (Milieuvergunningsdecreet of MVD) gewijzigd. Het nieuwe artikel 39

MVD bepaalt : *“Met betrekking tot dit decreet en zijn uitvoeringsbesluiten gebeuren het onderzoek, de vaststellingen en de sanctionering van de milieu-inbreuken en milieumisdrijven volgens de regels bepaald in titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake het milieubeleid.”* Deze bepaling is in werking getreden op 1 mei 2009.

De te last gelegde feiten zijn sedert 1 mei 2009 strafbaar krachtens artikel 16.6.1, § 1 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM), zoals gewijzigd door het decreet van 21 december 2007, dat stelt : *“Elke opzettelijke of door gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid gepleegde schending van de door deze titel gehandhaafde regelgeving is strafbaar met een gevangenisstraf van een maand tot twee jaar en met een geldboete van 100 euro tot 250.000 euro of met een van die straffen.”*

Deze vaststelling houdt geen herkwalificatie van het te last gelegde in, doch betreft de loutere vaststelling dat, in acht genomen de decreetswijziging die zich voordeed tussen de periode van de te last gelegde feiten en het huidig arrest, deze feitelijke gedragingen nog steeds strafbaar zijn gesteld.

Nu de straf ten tijde van dit arrest bepaald verschilt van die welke ten tijde van het misdrijf was bepaald, zal het hof, voor zover de misdrijven bewezen zijn, met toepassing van artikel 2, tweede lid Sw. de minst zware straf toepassen, wat is de bestraffing waarin het Milieuvergunningsdecreet voorzag.

8.1. notitienummer 64.97.262/01/SW4 [...] en notitienummer 64.H1.273/05 [...] : geurhinder

8.1.1. Op 11 april 2001 werd door de Afdeling Milieu-inspectie - Oost-Vlaanderen een aanvankelijk proces-verbaal (notitienummer 64.97.262/01) opgesteld wegens niet-naleving van de voorwaarden van de milieuvergunning van 12 juni 1987 [...].

In het proces-verbaal wordt uiteengezet dat de eerste klachten over geurhinder dateren van het jaar 1976. In de jaren 1990, 1991 en 1993 waren er opnieuw klachten over geurhinder.

In punt 1.2. van artikel 1.D. van de exploitatievoorwaarden zoals bepaald in de milieuvergunning van 12 juni 1987 afgeleverd door de toenmalige gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu [...] - in dit besluit werd uitspraak gedaan over de beroepen ingesteld tegen de basisvergunning afgeleverd door de bestendige deputatie van 13 augustus 1982 voor de exploitatie van een spinnerij voor een termijn van dertig jaar) werd bepaald dat *“naargelang de omstandigheden (...) de samenstelling en eigenschappen van grondstoffen en hulpstoffen (worden) aangepast en/of (...) gebruik (wordt) gemaakt van doeltreffende technieken (filtratie, adsorptie, neutralisatie, verbranding, enz. ...) om te voorkomen dat de lozingen in de atmosfeer een gevaar of een hinder voor de buurt vormen”*.

In punt 1.1. in artikel 1.D werd bepaald dat *“maatregelen zijn genomen om de buurt niet te hinderen door stof, rook, dampen, gassen en andere uitwasemingen”*.

Bovendien werd een inventarisatie en kennisgeving van gegevens en inlichtingen inzake de emissie van luchtverontreinigende stoffen onder gas-, aerosol- en/of stofvorm opgelegd (zie punt 2 van artikel 1.D.).

Deze inventarisatie werd in het jaar 1994 door de vierde beklaagde voorgelegd. Tevens werd een onderzoek door professor Van Langenhove van de Universiteit Gent aangekondigd. Dat onderzoek werd in 1995 afgerond.

Bij besluit van de bestendige deputatie van 27 juli 1995 werd een uitbreiding van de milieuvergunning toegekend. Wat de geurhinder betreft werd overwogen dat *“een sensorische studie werd uitgevoerd waaruit blijkt dat het gebied waar een geurwaarnemingsfrequentie van 2 % overschreden wordt, zich uitstrekt tot 500 m rond de inrichting; dat in deze studie eveneens een chemische analyse werd gemaakt van luchtmonsters op een achttal emissiepunten, waarbij in totaal meer dan 50 verbindingen geïdentificeerd werden waarvan de alcoholen kwantitatief de belangrijkste zijn; dat op basis van deze bevindingen en in samenwerking met gespecialiseerde instanties een beredeneerde keuze van geurbestrijdingstechnieken dient te gebeuren”*.

Als bijzondere voorwaarde werd opgelegd (onder art. 3, punt 27, [...]) :

“m.b.t. voorkoming van luchtverontreiniging

- *voor de oudste afwerkingslijn nr. 1 dient tegen uiterlijk 31.03.1996 een katalytische naverbrandingsinstallatie te worden geïnstalleerd en geëxploiteerd.*
- *uit het momenteel lopende onderzoek naar de chemische analyses van luchtmissies dient uiterlijk tegen 30.06.1996 de uit de studie voortvloeiende saneringsmaatregelen te zijn uitgevoerd om te voldoen aan de voormelde bepalingen voor lucht”*.

Op 21 april 1997 werd aan de milieu-inspectie meegedeeld dat geen saneringen werden uitgevoerd rekening houdende met die studie en met het feit dat professor Van Langenhove geen saneringsvoorstel formuleerde.

Wel werd een katalytische naverbrandingsinstallatie geïnstalleerd.

Uit het proces-verbaal blijkt voorts dat er in de loop van het jaar 2000 opnieuw talrijke klachten over geurhinder waren, o.a. op 3 april 2000 waarbij de toezichthoudende ambtenaar de hinderlijke geur in de Maïsstraat vaststelde [...]. Deze geurhinder werd ook vastgesteld door toezichthoudende ambtenaren van de afdeling milieu-inspectie en van ambtenaren van het Provinciaal Centrum voor Milieuonderzoek. De vierde beklaagde werd daarvan op de hoogte gesteld

en werd aangeraden *“zo snel mogelijk over te gaan tot het nemen van alle noodzakelijke maatregelen zodat deze hinder in de toekomst wordt vermeden”* (brief van 16 oktober 2000), [...]. Nieuwe klachten werden aan de vierde beklaagde ter kennis gebracht bij faxen van 16 oktober en 28 november 2000 [...].

Uit luchtstalen bleek de aanwezigheid van talrijke organische stoffen, namelijk alifatische koolwaterstoffen, aromatische koolwaterstoffen en aceton.

De geur die werd waargenomen was dezelfde als degene die kon worden waargenomen in de bedrijfshal met de nabehandellingslijnen (inclusief droogtrommel) en op het dak van die hal. De geur bleek tot een vierhonderdtal meter afstand van de bron hinderlijk te zijn. In de woonwijk onmiddellijk naast het bedrijf was de geur soms ondraaglijk [...] waarbij niet duidelijk is of de geur alleen afkomstig was van de schouwen op het dak dan wel rechtstreeks uit de bedrijfshal via de poort van de bedrijfshal die regelmatig openstond.

Er werd op 2 april 2001 vastgesteld dat de geurhinder afkomstig was van een reeks geleide emissies (verschillende schouwen) van deze afdeling. Die emissies waren afkomstig van de normale productieactiviteit van de vierde beklaagde.

Aangestelden van de vierde beklaagde, onder meer milieucoördinatoren Monique De Rycke en Thierry Heirbrant, waren op de hoogte van de geurproblematiek maar hadden geen zicht op maatregelen die zouden kunnen worden getroffen om tot een oplossing van het geurprobleem te komen [...].

Onder de rubriek “Bijkomende informatie” vermeldde de opsporingsambtenaar dat de klachten door de vierde beklaagde werden afgewimpeld door verwijzing naar het in het jaar 1995 uitgevoerde onderzoek, naar het beperkt aantal klagers en naar het feit dat remediërend werken moeilijk was omwille van de lage concentraties van geëmitteerde stoffen en het gebrek aan firma's die daarvoor een oplossing zouden kunnen voorstellen. Hij besloot dat aangezien *“de omwonenden reeds jaren ontegensprekelijk hinder, meer bepaald geurbinder, ondervinden van de luchtmissies van U.S., en dit bij een normale bedrijfsactiviteit, (...) op een aanvaardbare termijn een oplossing (dient) te worden gevonden”*.

Tevens werd de vierde beklaagde bij brief van 12 april 2001 [...] aangemaand om ten laatste op 31 juli 2001 een schriftelijk verslag voor te leggen bevattende o.a. de meetresultaten van een controlemeting door een erkend milieudeskundige met aandacht o.a. voor de gechloreerde alifatische en aromatische koolwaterstoffen en aceton. Tevens diende een saneringsvoorstel te worden geformuleerd tegen 31 december 2001 dat operationeel zou moeten zijn tegen 31 december 2002.

8.1.2. Omwonenden klaagden over reukhinder o.a. op 5 december 2000 en 21 december 2000. Uit een brief van ingenieur Casteels van de Dienst Leefmilieu

en Natuurontwikkeling blijkt dat de vierde beklaagde de hypothese opperde dat de geurhinder afkomstig zou zijn van de verbranding van plastic in de buurt en niet van haar. De klacht van de omwonenden werd echter door ingenieur Casteels terecht bevonden [...].

8.1.3. De vierde beklaagde gelastte de nv Trevi met de uitvoering van een nieuwe geurstudie [...]. De milieu-inspectie ontving deze geurstudie op 16 juli 2001 [...]. De vierde beklaagde deelde hierover mee :

“Uit deze studie blijkt dat een combinatie van de technieken : gaswasser - biofiltratie, toegepast op de emissies van de afwerkingslijnen, een mogelijke oplossing, of toch een eerste stap in de goede richting, zou kunnen betekenen voor de geurproblematiek in U.S. Daarom hebben wij de fa. Trevi een offerte gevraagd om met een pilootinstallatie, gebaseerd op deze technieken, testen te doen op de naar onze mening meest geurbinder veroorzakende emissiepunten, nl. de afwerkingslijnen. Rekening houdend met de testresultaten kan dan nadien verder gezocht worden naar mogelijke definitieve oplossingen. Wij houden u op de hoogte van verdere acties en resultaten.”

Deze studie werd door de milieu-inspectie met de milieucoördinator besproken op 19 september 2001 [...].

Tijdens dit gesprek werd gewezen op het feit dat de gechloreerde alifatische en gechloreerde aromatische koolwaterstoffen niet werden gemeten. Een aanmaning werd op 8 oktober 2001 verstuurd om alsnog over te gaan tot het meten van deze parameters [...].

Bovendien werd op dezelfde dag een tweede aanmaning verstuurd. Tijdens het gesprek op 19 september 2001 vernam de milieu-inspectie immers ook dat de katalytische naverbranders niet meer in werking waren wegens defect, ondanks het feit dat katalytische naverbranding in de bijzondere milieuvorwaarden was opgelegd.

In de aanmaning [...] werd gesteld :

“Ik heb vastgesteld dat de geurbinder, veroorzaakt door de luchtmissies van U.S. inderdaad ernstiger is geworden (extrageur van verbrandingslucht is duidelijk waarneembaar).

Wij kunnen begrip opbrengen voor het argument van U.S. dat gezien de sanering die wordt overwogen ter bestrijding van de geurbinder een voorbarig vervangen van de defecte naverbranders een zinloze investering zou kunnen betekenen, indien dergelijke naverbranders overbodig zouden worden bij het installeren van een nieuwe luchtzuiveringsinstallatie. Op grond van artikel 30 van het milieuvergunnings-decreet en artikel 64 van het Vlarem titel I maan ik u bijgevolg aan tot het alsnog opnieuw installeren van deze katalytische naverbranding indien deze noodzakelijk blijven in het globale geursaneringsplan.

Indien deze noodzaak vervalt dient u conform artikel 45 van Vlarem titel I een wijziging van de bestaande bijzondere milieuvoorwaarde, wat betreft de katalytische naverbranding, te vragen aan de vergunningverlenende overheid.

U dient de afdeling milieu-inspectie van de gekozen optie op de hoogte te stellen vóór 31 (december) 2001”.

De gevraagde metingen werden overgemaakt bij brief van 17 december 2001 [...].

Bij brief van 26 december 2001 deelde de vierde beklagde aan de milieu-inspectie de verschillende saneringsvoorstellen mee die door diverse firma's werden voorgesteld [...]. Er werd eveneens meegegeeld dat de daartoe nodige kredieten al werden voorzien. Begin 2002, wanneer alle definitieve offertes binnengekomen zouden waren, zou een definitieve beslissing worden genomen.

Wat de katalytische naverbranding van de Sanfor-emissies betreft, werd meegegeeld dat de katalytische naverbrandingsinstallaties niet meer te herstellen zijn. De vierde beklagde hield twee opties open :

“- Indien zou blijken dat de toegepaste behandeling toch niet voldoende is om de geurbinder, veroorzaakt door de verbrandingslucht, weg te nemen, dan zullen nieuwe katalysatoren geplaatst worden. Daartoe werd nu ook een prijsofferte gevraagd voor nieuwe katalysatoren.

- Als blijkt dat de geplaatste installatie, in het kader van dit globale saneringsplan, de verbrandingslucht wel voldoende bindervrij kan behandelen, dan zullen wij volgens artikel 45 van Vlarem Titel I een wijziging van de bijzondere milieuvergunningsvoorwaarde vragen, om aldus vrijgesteld te worden van het opnieuw plaatsen van de katalytische naverbrandingsinstallaties.”

8.1.4. Op 21 maart 2002, naar aanleiding van een inspectie op 5 maart 2002, stelde de milieu-inspectie een navolgend proces-verbaal op waarin de stand van zaken sinds het aanvankelijk proces-verbaal van 12 april 2001 werd uiteengezet [...].

Er werd opgemerkt :

“Sinds de katalytische naverbranding buiten gebruik is heeft dit bijkomende geurbinder voor gevolg. Omwonenden hebben hieromtrent reeds klacht ingediend bij de afdeling milieu-inspectie.”

Tevens werd erop gewezen dat het toegezonden saneringsvoorstel ontoereikend was :

“In het voorstel worden enkel drie potentiële behandelingsinstallaties aangebaald, doch wordt geen keuze gemaakt tussen deze drie mogelijkheden. Een uitvoeringstermijn wordt eveneens vaag gesteld. Bovendien wordt gesteld dat de bestelling voor de gekozen behandelingsinstallatie pas zal worden geplaatst na het verkrijgen van een bouwvergunning, indien deze noodzakelijk zou zijn. Dit zou bijna zeker als gevolg beb-

ben dat de sanering niet kan worden gerealiseerd in de loop van 2002, ondanks het feit dat het bedrijf reeds zeer lang op de hoogte is van de geurbinderproblematiek (reeds in de loop van 2000 werd het bedrijf op de hoogte gesteld van de geurbinderklachten - in een verder verleden werden eveneens regelmatig klachten geuit door omwonenden, wat onder andere aanleiding heeft gegeven tot het in de milieuvorwaarden opleggen en installeren van de katalytische naverbranders, wat enige verbetering met zich meebracht) en het feit dat wordt getolereerd dat de katalytische naverbranding niet operationeel is in de loop van de saneringsperiode (de saneringsperiode is door de milieu-inspectie voorzien te eindigen op 31 (december) 2002 conform de (...) aanmaning.”

Tijdens het onderhoud op 5 maart 2002 werd meegegeeld dat de vierde beklagde opteerde voor een gaswassysteem en gecollecteerde afvoer van lucht-emissies, zoals voorgesteld door een firma. Ook deze optie was echter niet definitief aangezien ook een andere firma nog een saneringsvoorstel zou formuleren [...].

Bij brief gedateerd 21 maart 2002 en aangetekend verstuurd op 22 maart 2002, werd de vierde beklagde aangemaand vóór 15 april 2002 een definitief saneringsplan met concrete uitvoeringstermijnen op te sturen naar de milieu-inspectie. In het bijzonder werd gewezen op het volgende [...] :

- “o De nieuwe luchtzuiveringsinstallatie dient te zijn gerealiseerd vóór 31 december 2002, zoals reeds gesteld in de aanmaning van 12 april 2001.*
- o De katalytische naverbranding dient opnieuw te zijn geïnstalleerd wanneer dit noodzakelijk blijkt vóór 31 januari 2003;*
- o Indien de katalytische naverbranding overbodig blijkt dient u de wijziging van deze bijzondere milieuvoorwaarde te vragen aan de vergunningverlenende overheid.”*

In antwoord op deze brief deelde de vierde beklagde bij brief van 29 maart 2002 mee te hebben gekozen voor het voorstel van de firma Werkhuizen Schepens. Door de voorgestelde luchtwassing zou een katalytische naverbranding niet meer nodig zijn [...].

Het voorstel bestond in het bouwen van een hoofd-collector boven op het dak van het bedrijf waarop een twintigtal emissieschouwen (vertrekkend van de afwerkingslijnen en lopend langs die van de ververij) zouden worden aangesloten; het betrof de schouwen die de meeste geurbinder veroorzaken. Op het laatste deel van de collector, vóór de ventilator, zouden sproeiers worden geplaatst die door een waternevel (“gaswassing”) de wateroplosbare componenten en de rookgassen uit de geëmitteerde lucht verwijderen. Via een afvoerkanaal wordt dit waswater, en het condenswater, naar het waterzuiveringsstation gebracht waar het verder wordt behandeld. De vierde beklagde voegde eraan toe [...] :

“Indien in de toekomst blijkt dat de op deze wijze behandelde en geëmitteerde lucht nog restgeurbinder veroorzaakt, bestaat er nog, in optie nadien, de mogelijkheid de emissielucht door een boge schouw, geplaatst achter de ventilator te evacueren. Deze schouw werd reeds in de offerte aangeboden.

Er werd door de directie voor deze oplossing gekozen omdat :

(...)

volgens de directie dit voorstel de, naar haar mening, meest economisch verantwoorde en haalbare oplossing biedt, met mogelijke uitbreidingsopties naar de toekomst toe.”

De vierde beklaagde stelde de buurtbewoners eveneens op de hoogte van de in het vooruitzicht gestelde oplossing [...].

Op 19 juni 2002 verklaarde de milieu-coördinator dat de vierde beklaagde zou overgaan tot het plaatsen van een definitieve ontgeuringsinstallatie. De bouwvergunning werd verleend; de werkzaamheden waren die dag gestart en de installatie zou operationeel zijn tegen 15 augustus 2002 [...]. Ook zij wees op de mogelijkheid om in de toekomst de gaswasinstallatie uit te breiden [...].

“De mogelijkheid wordt voorzien om, indien zich nog geurproblemen zouden voordoen ter hoogte van de verflijnen, ook deze schouwen op de collector aan te sluiten en ook deze emissielucht te zuiveren.

Indien de installatie nog niet zou voldoen dan is er nu reeds een mogelijkheid voorzien om deze verder uit te bouwen en te perfectioneren (aansluiting op schouw of toevoeging van andere technieken).

Dit eerste project zal van U. een investering vragen van 9.500.000 Bfr.”

8.1.5. Op 30 maart 2002 werd klacht neergelegd wegens geurhinder. De verbalisant stelde om 20.20 uur o.a. het volgende vast (proces-verbaal van 31 maart 2002, [...]) :

“(...) in de Maisstraat is, even voor het bedrijf komende uit de richting van de Roggestraat, reeds een kwalijke geur waar te nemen, omschreven als “een mengsel van respectievelijk een ongekuiste riool en slib en anderzijds een geur van verbrand weefsel bewerkt met een soort rubber of verfextract dat we niet nader kunnen bepalen;

de geur is het sterkst waar te nemen ter hoogte van het pleintje aan de Anjeliërsstraat;

de geur is in lichte mate waarneembaar in het appartement van de klaagster J.G.; op het terras van het appartement wordt evenwel een “zeer grote stank” waargenomen die op de luchtwegen inwerkt; de luchtvervuiling is afkomstig van de U.-vestiging waar dezelfde geur wordt waargenomen.”

Na het verhoor van de persoon die klacht indiende, was de geur in de Maisstraat grotendeels verdwenen en om 21.15 uur was de geurhinder volledig weg.

Hierover ondervraagd, verklaarde Thierry Heirbrant niet te weten wat de oorzaak was van de geurhinder. Volgens hem lagen de productielijnen waarvoor de sanering in uitvoering was, sinds 17 uur stil [...].

J.G. verklaarde o.a. dat de hele buurt klaagde over de geur- en stankhinder en dat in het verleden al een vertegenwoordiger van U. langsgeweest was met de vraag of zij een cheque wilde aanvaarden, waarop zij niet is ingegaan [...].

8.1.6. Op 17 februari 2003 verklaarde milieu-coördinator Monique De Rycke [...] :

“Sinds de zomer 2002 is de gaswassingsinstallatie voor de emissieschouwen van de afwerkingslijnen van onze fabriek operationeel. Dit betekent dat wij sedert de ingebruikname van deze installatie volledig voldoen aan de richtlijnen en de aanmaningen uitgaande van de milieu-inspectie Oost-Vlaanderen. De ingebruikname gebeurde ook binnen de gestelde termijn.

Sedert de ingebruikname zijn er voor zover ons bekend geen klachten naar ons toe (sic) meer geweest. De milieu-inspectie en Volksgezondheid hebben metingen naar de emissienormen gedaan en het blijkt dat wij ver onder de vooropgestelde normen blijven. Indien blijkt dat het nog nodig zou blijken zijn we bereid nog verdere maatregelen te nemen.

Betreffende de katalytische naverbrandingsinstallatie blijkt nu dat deze overbodig is. Dit werd ook vastgesteld door de Heer Gert Govaerts van de Milieu-inspectie Oost-Vlaanderen. Vrijdag 14 (februari) 2003 werd dit door hem bevestigd. Een wijziging van deze bijzondere milieuvergunningsvoorwaarde zal eerst-daags worden verzonden naar de bevoegde diensten. Ik zal u een kopie van deze melding laten geworden.”

Bij brief van 23 april 2003 werd evenwel aan de vierde beklaagde meegedeeld dat de milieu-inspectie in de loop van de eerste drie maanden van 2003 verschillende, gegronde klachten van omwonenden had ontvangen en dat tijdens ambtshalve afstappingen eveneens een hinderlijke geur werd waargenomen. De geurhinder beperkte zich, wat het woongebied betreft, tot de dicht bebouwde zone rond het bedrijf (Maisstraat, Frans Van Ryhovelaan, Van Beverenplein, Anjelierstraat, Klaverstraat en Jan Yoensplein). Er werd overgegaan tot bemonstering. Daarbij werd vastgesteld dat de geurhinder overeenstemde met de geur van de gaswasinstallatie. Bovendien bleek uit de analyseresultaten dat vooral het emissiepunt van de installatie voor gaswassing en de emissies van de blekerijlijn bijdroegen tot de aromaten en de gechloreerde koolwaterstoffen in de omgevingslucht. De vierde beklaagde werd dan ook aangemaand tot het uitvoeren van emissiemetingen op de emissies van de gaswasinstallatie en de blekerijlijn. De metingen dienden te worden uitgevoerd vóór 31 augustus 2003 en te worden gestuurd naar de afdeling milieu-inspectie vóór 15 september 2003 [...].

Wat de katalytische naverbrandingsinstallatie betreft, werd gesteld :

“Wat de in de bijzondere milieuvorwaarden opgelegde katalytische naverbrandingsinstallatie betreft, dient u ofwel over te gaan tot het installeren van deze installaties vóór 15 oktober 2003, tenzij u kan aantonen op basis van een verslag van een erkend deskundige - discipline lucht, dat deze katalytische naverbranding geen enkel positief bijkomend effect meer heeft op de emissies, wanneer deze in de aanwezige gaswasinstallatie worden behandeld. In het laatst aangehaalde geval dient u evenwel een wijziging van de bijzondere milieuvergunningvoorwaarde aangaande te hebben aangevraagd aan de vergunningverlenende overheid”.

In haar antwoord van 30 april 2003 verwonderde de vierde beklagde zich over de klachten. Uit contacten met verschillende administratieve diensten zou gebleken zijn dat er nog nauwelijks geurklachten waren en ook uit contacten met burelen tijdens een bedrijfsbezoek zou gebleken zijn dat het geurprobleem zich in feite niet meer voordeed [...].

In zijn verklaring van 29 januari 2004 deelde Thierry Heirbrant mee dat de emissiemetingen inderdaad werden uitgevoerd (en meegedeeld bij brief van 13 oktober 2003, bijlage bij het verhoor, [...]) en dat naar het oordeel van de erkende deskundige de installatie van de katalytische naverbrandingsinstallatie geen bijkomend praktisch nut zou hebben [...]. Daartoe verwees hij naar het verslag van Envirotex Laboratoria van 7 oktober 2003 (bijlage bij het verhoor, [...]) dat als besluit vermeldt :

“Er werd vastgesteld dat de gemeten parameters tijdens de beide meetcampagnes op de uitlaat van de gaswasinstallatie ver beneden de emissiegrenswaarden liggen. De gemeten waarden lagen bovendien zelfs beneden de detectielimiet.

Om een rendabele werking van een naverbrander te hebben dient de hoeveelheid organische componenten hoog genoeg te zijn. Indien dit niet zo is verstookt men immers enkel brandstof zonder enig nut.

Er kan dus besloten worden dat de bijkomende installatie van een katalytische naverbrander bij de gaswassing van U.S. geen bijkomend praktisch nu heeft.”

8.1.7. Op 24 maart 2004 vatte de milieu-inspectie in een navolgend proces-verbaal de toestand als volgt samen [...]:

“Omwonenden van het bedrijf klagen reeds geruime tijd over geurbinder. In de milieuvergunning is een bijzondere milieuvorwaarde opgelegd aangaande, zijnde de installatie van katalytische naverbranders. Het bedrijf beschikt niet meer over naverbranders maar over een gaswassing.

De klachten aangaande geurbinder houden aan, na de installatie van de gaswassing. De intensiteit van de binderlijke geur is kleiner na installatie van de gaswassing dan op het ogenblik dat geen enkele nabehandeling gebeurde.

Het bedrijf heeft ondertussen een studie voorgelegd, waarin het besluit is gesteld dat katalytische naver-

branding geen zin heeft om de geëmitteerde lucht bijkomend te behandelen. Er wordt niet specifiek in gesteld of de geurbinder door naverbranding zou worden voorkomen. Soms gaat het om zeer lage concentraties aan organische stoffen, die aanleiding geven tot geurbinder.”

De milieu-inspectie stelde vervolgens vast :

“Tot op heden heeft U.S. geen wijziging van de bijzondere milieuvorwaarden aangevraagd bij de vergunningverlenende overheid en enkel een studie voorgelegd aan de afdeling milieu-inspectie. Op basis van deze studie kan de afdeling milieu-inspectie geenszins beslissen dat de katalytische naverbrandingsinstallatie niet dient te worden geïnstalleerd om de geurbinder te reduceren.

U.S. heeft de aanmaning van 23 april 2003 niet volledig nageleefd.

Ongeacht de aanmaning heeft U.S. tot op heden geen bijkomende geurreducerende maatregelen voorgelegd aan de afdeling milieu-inspectie. De heer Heirbrant T., milieucoördinator, stelt mij op de hoogte van het feit dat de verandering van deze bijzondere milieuvorwaarden zal geïntegreerd worden in de eerstvolgende aanvraag voor de uitbreiding van het bedrijf.”

In verband met het vermogensvoordeel werd opgemerkt :

“Het niet-installeren van een katalytische naverbrander brengt een besparing met zich mee wat betreft aankoop en installatie alsook dagdagelijkse exploitatie van deze naverbrander.”

Ondertussen bleek uit een buurtonderzoek (gesprekken van de politie met R. uit de Anjelierstraat, B. uit de Jan Yoenstraat en G. uit de Maisstraat, proces-verbaal van 5 augustus 2004) dat de geurbinder veel minder dan vroeger was maar dat het af en toe nog kon stinken. Het zou afhangen van buitentemperatuur, bewolking en windrichting. R. deelde mee diverse keren telefonische klachten te hebben ingediend bij Elke De Dekker van de Dienst Leefmilieu van de stad Gent [...] wat door deze laatste werd bevestigd [...].

[8.1.8] Verhoord over de naleving van de aanmaningen door de milieu-inspectie, verklaarde milieucoördinator Heirbrant op 11 augustus 2004 dat de vierde beklagde krachtens art. 45 Vlare I een milieuvergunningaanvraag had ingediend voor het schrappen van het eerste lid van de bijzondere voorwaarde 27 met betrekking tot de katalytische naverbrandingsinstallatie uit de milieuvergunning van 27 juli 1995 (aanvraag ontvangen door de Afdeling Milieuvergunningen bij brief van 7 april 2004, [...]). Tevens verwees hij naar de uitvoering van het geurbeheersplan dat in het vooruitzicht werd gesteld bij de aanpassing van de milieuvergunning [...]. Die voorwaarde werd nadien inderdaad opgelegd bij besluit van de bestendige deputatie van 23 september 2004 dat in het bijzonder m.b.t. de geurbinder bepaalde [...]:

“Binnen een termijn van 1 jaar na het verlenen van de milieuvergunning dient het bedrijf een geurbeheersplan op te stellen. Dit plan wordt ter goedkeuring voorgesteld en besproken met het College van Burgemeester en Schepenen, Aminoal - Milieuvergunningen en - Milieu-Inspectie, de VMM, Gezondheidsinspectie en de vergunningverlenende overheid. In het plan dienen minstens de impact van de geurbronnen op de omgeving bepaald te worden waarbij o.a. gebruik gemaakt kan worden van de resultaten van het geuronderzoek uitgevoerd door de Stad Gent in de regio Muide - Meulestede - Wondelgem. Verder dienen de kritische deelemissies aangeduid en gekarakteriseerd te worden (via bv. olfactometrie of GC-MS) en dienen voorstellen tot sanering geformuleerd te worden met eraan gekoppelde realisatietermijnen”.

De vermelde milieuvergunningsaanvraag werd evenwel geweigerd bij Besluit van de Vlaamse minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking van 12 juli 2004 [...] op de volgende gronden :

“Overwegende dat het over een textielfabriek gaat; dat wordt gevraagd om de voorwaarde te schrappen die een katalytische naverbrandingsinstallatie op de oudste afwerkingslijn nr. 1 oplegt; dat de luchtmissies beperkt worden door een gaswasser die zowel de luchtmissies van afwerkingslijn 1 als afwerkingslijn 2 reduceert;

Overwegende dat deze bijzondere voorwaarde opgelegd is in het besluit van 27 juli 1995 van de bestendige deputatie wegens geurbinder en wegens een sensorische studie in maart, april en mei 1994 waaruit blijkt dat het gebied waar een geurvaarnemingsfrequentie van 2 % overschreden wordt, zich uitstrekt tot 500 meter rond de inrichting en waarbij in de luchtmonsters meer dan 50 verbindingen geïdentificeerd werden, waarvan de alcoholen kwantitatief de belangrijkste waren;

Overwegende dat in het meetverslag van Envirotex de concentraties aan vluchtige organische componenten worden bepaald; dat geen emissiegrenswaarden worden overschreden;

Overwegende dat er reeds in het verleden verschillende klachten en proces-verbalen over geurbinder zijn geweest; dat het waarschijnlijk gaat over stoffen met een lage geurdrempel; dat de laatste klachten bij de milieudienst van de stad Gent dateren van september 2003; dat de afdeling Milieu-inspectie in 2003 nog 14 verschillende klachten over geurbinder ontvangen heeft; dat er dus nog steeds, na installatie van de gaswasser, stankbinder is; dat bovendien de inrichting gelegen is in een dicht bevolkt gebied; dat de overheersende windrichting, Zuidwesten, ongunstig is; dat namelijk de dichtst bijgelegen woningen ten noorden, noordoosten, oosten en zuidoosten van het bedrijf, onmiddellijk aan de bedrijfsgrans liggen;

Overwegende dat er volgens de stad Gent sprake is van drie soorten geurbinder :

- een verbrande verfgeur;
- een zure azijnachtige geur;
- een rotte eierengeur afkomstig van de waterzuivering;

Overwegende dat de verbrande verfgeur afkomstig zou kunnen zijn van de afwerkingsafdeling waar

onder andere de haartjes van weefsel worden afgebrand; dat blijkbaar deze geur nu opgevangen wordt voor de gaswassing aangezien er geen klachten meer zijn over deze geur;

Overwegende dat de exploitant azijnzuur gebruikt als hulpmiddel; dat bij een bezoek van een ambtenaar van de afdeling Milieuvergunningen op 2 juni 2004 de zure azijnachtige geur werd waargenomen bij het emissiepunt van de weverij; dat de draden worden geweven nadat ze geveerd zijn en dat er zodanig mischien op dat punt nog geuren kunnen vrijkomen; dat door deze ambtenaar op 2 juni 2004 wel geen verbrande verfgeur werd waargenomen;

Overwegende dat volgens de exploitant de emissiepunten zich voornamelijk situeren op de volgende afdelingen van de inrichting :

- afwerking;
- bleeklijn;
- stukververij;
- ververij;

dat uit de lijst van gebruikte producten in de inrichting die door de exploitant beschikbaar is gesteld, moeilijk kan afgeleid worden welke producten allemaal in de lucht geëmitteerd kunnen worden aangezien de meeste producten niet met naam gedefinieerd worden, doch de vermelding ‘vertrouwelijk’ krijgen;

Overwegende dat de lucht van de afwerkingslijnen gezamenlijk afgezogen wordt en via een lange buis en gaswasser 200 meter verder naar achteren (dus 200 meter verder van de woningen af) geëmitteerd wordt; dat het misschien aangewezen is de overige emissiepunten, zoals het bij de afwerkingslijnen reeds het geval is, te leiden langs een centrale buis verbonden met een zuiveringssysteem die dan op zijn beurt uitmondt op een punt verder van de dicht bevolkte zone af;

Overwegende dat momenteel de stad Gent een geurstudie laat uitvoeren in de buurt van Muide, Meulestede en Wondelgem; dat de aanleiding tot deze studie de frequente klachten over geurbinder zijn in een dichtbevolkte omgeving; dat in dit onderzoek aandacht besteed wordt aan alle binnen de omgeving traceerbare industriële geurbronnen, zoals onder andere het bedrijf U.S. voor Wondelgem; dat de stad Gent de geurbinder in kaart wil brengen; dat dit onderzoek bestaat uit : het uitvoeren van snuffelmetingen in de omgeving en achterwaartse modellering;

het bepalen van de impact van de omgeving (geurcontouren);

het bijhouden van een geurdagboek door een aantal geselecteerde omwonenden;

het uitvoeren van een telefonische enquête ter bepaling van de hindercontouren;

gegevensverwerking en rapportering;

evaluatie en aanbevelingen ten aanzien van milieu-beleidsvoering en ruimtelijke ordening;

dat dit onderzoek waarschijnlijk zal leiden tot bronmaatregelen en eventuele beleidsbeslissingen, zoals mogelijk een aanvraag tot wijziging van de voorwaarden van de milieuvergunning door de stad Gent; Overwegende dat het hierboven vermelde rapport, goedgekeurd door het college van burgemeester en schepenen van de stad Gent, ten vroegste in september 2004 beschikbaar zal zijn; dat een beslissing over de

eventuele schrapping van de milieuvoorwaarde waarin katalytische naverbranding opgelegd wordt, best genomen wordt wanneer de resultaten van deze studie gekend zijn; dat bijgevolg in afwachting van dit rapport de aanvraag tot schrapping van deze voorwaarde momenteel dient geweigerd te worden; Overwegende dat er bijgevolg aanleiding toe bestaat de gevraagde schrapping van de voorwaarde te weigeren”.

8.1.9. Op 19 oktober 2004 stelde de milieu-inspectie een navolgend proces-verbaal op naar aanleiding van de inspectie op 14 september 2004 [...].

Bij die gelegenheid werd milieu-coördinator Heirbrant op de hoogte gesteld van het feit dat bij de stedelijke dienst voor leefmilieu en de afdeling milieu-inspectie opnieuw klachten binnenliepen over hinderlijke geur afkomstig van de vierde beklagde. Deze geur werd door de inspecteur vastgesteld op 7 september 2004 en op 13 september 2004. Op 7 september 2004 was de geurhinder ernstiger en op veel grotere afstand dan voorheen waarneembaar [...].

Tevens werd formeel vastgesteld dat, hoewel nog steeds opgelegd door de milieuvergunningsvoorwaarden, geen katalytische naverbrandingsinstallatie werd geïnstalleerd.

De milieu-coördinator stelde dat de vierde beklagde niet zou overgaan tot het installeren van de katalytische naverbrandingsinstallatie voordat de resultaten van de studie van de stad Gent bekend waren en dat waarschijnlijk vervolgens opnieuw een vraag tot wijziging van de bijzondere milieuvergunningsvoorwaarden zou worden ingediend.

In de nacht van 12 op 13 oktober 2004 was er een interventie van de brandweer en politie wegens een klacht van zeer ernstige geurhinder (brandlucht) [...].

8.1.10. Uit diverse bronnen blijkt dat de geurhinder bleef aanhouden.

Bij het proces-verbaal van 19 oktober 2004 is een *“technisch verslag van vaststellingen”* van de Milieudienst van de Stad Gent gevoegd die bij J.G. in de Maisstraat op 24 augustus 2004 om 11 uur een *“snuffelmeting”* uitvoerde. Het verslag vermeldt dat *“de geur (...) zeer sterk waar te nemen (is) op de parking van het appartementsgebouw van de klaagster. Ook binnen in het appartement is de geur zeer indringend. Het betreft een misselijk makende geur. In die omstandigheden is het niet aangenaam eten te moeten klaarmaken of te nuttigen.”*

Uit een proces-verbaal van 1 december 2004 blijkt dat de milieu-inspectie op 28 oktober 2004 plaatselijk een hinderlijke geur waarnam alsook op 26 november 2004 [...]. Die laatste inspectie gebeurde na klacht van de omwonenden. Er was sprake van een geur waarneembaar bij vlagen en feller dan gewoonlijk [...].

Tijdens het inspectie-onderzoek op 26 november 2004 werd vastgesteld dat de gaswassing niet optimaal werkte : slechts één van de acht sproeiers werk-

te normaal terwijl twee andere een beetje druppelden. De vijf overige sproeiers werkten helemaal niet. De plant manager vroeg dan de afwerkingslijn die op de gaswassingsinstallatie was aangesloten en die in werking was niettegenstaande de ontoereikende werking van de gaswasinstallatie, stil te leggen om eerst het onderhoud aan de gaswasinstallatie te kunnen uitvoeren. Er was sprake van een ontoereikend dagelijks onderhoud van de installatie, *“dit ondanks het feit dat de katalytische naverbrandingsinstallatie, die is opgelegd in de bijzondere milieuvoorwaarden niet opnieuw werd geïnstalleerd, de omwonenden op regelmatige basis gegronde klachten uiten met betrekking tot hinderlijke geuremissies en de gaswasinstallatie de enige geurreducerende installatie is die werd geïnstalleerd door U.S.”* [...].

De vastgestelde overtreding werd door de milieu-inspectie aangemerkt als prioritair doordat zij het gevolg is van een structureel tekort aan aandacht voor het leefmilieu in de bedrijfscontext, een onmiddellijke impact heeft op de bevolking, met name door het geregeld veroorzaken van geurhinder voor de omgeving zonder toereikend gevolg te geven aan de onderrichtingen.

De milieu-inspectie noteerde in verband met het vermogensvoordeel :

“Het ontoereikend onderhoud van deze installatie brengt een besparing met zich mee, wat manuren betreft. Ook het stilleggen van de productielijn, noodzakelijk om onderhoud uit te laten voeren brengt een minder omzet met zich mee, die wordt vermeden door minder regelmatig onderhoud.

Het niet-installeren van katalytische naverbranders brengt eveneens een besparing met zich mee.”

8.1.11. Op 14 juli 2005 ondervraagd over de installatie van de katalytische naverbrandingsinstallatie, verwees milieu-coördinator Heirbrant naar de brief van 23 april 2003 van de milieu-inspectie (waarin de plaatsing van de katalytische naverbrandingsinstallatie werd opgelegd tenzij uit het verslag van een erkend deskundige zou blijken dat deze installatie geen enkel positief bijkomend effect op de emissies zou hebben), op het verslag van de erkende deskundige (waarin dit wordt gesteld) en op de beslissing van 12 juli 2004 waarbij de schrapping van het vereiste van een katalytische naverbrandingsinstallatie afhankelijk werd gesteld van de resultaten van de geurstudie. Hierover verklaarde hij [...]

“De geurstudie is ondertussen bekend. Er zijn daar echter geen concrete resultaten uit haalbaar. Wij zijn ondertussen het opgelegde geurbeheersplan aan het opmaken en wachten tot de resultaten daarvan bekend zijn en besproken zijn alvorens de schrapping van deze voorwaarde uit de milieuvergunning aan te vragen.

Ik hou u op de hoogte van het verdere verloop van deze zaak. Ik schat echter dat deze administratieve afwikkeling nog vermoedelijk een jaar zou kunnen duren.”

De bestelbon van het geurbeheersplan, zoals opgelegd in de milieuvergunning van 29 september 2004, dateert van 19 april 2005 [...].

8.1.12. Uit het geuronderzoek van oktober 2004, uitgevoerd door nv Project Research Gent in opdracht van de stad Gent, blijkt o.a. :

de meeste klachten (35 van de geselecteerde 129 klachten) waren afkomstig uit de omgeving van U. en daarvan werden 23 toegeschreven aan U. zelf [...].

Het sensorisch omgevingsonderzoek leidde tot de volgende vaststellingen :

de geur van de exploitatie van de vierde beklagde was waarneembaar over een gemiddelde afstand van 647 meter. Er kon een onderscheid worden gemaakt tussen de geur afkomstig van de waterzuivering en de geur afkomstig van het productieproces. De geur van de waterzuivering was waarneembaar dicht bij de bron (435 m) en kon worden omschreven als een slibgeur en soms en H₂S-geur. De geur van het productieproces was in de meeste gevallen over een grotere afstand waarneembaar (647 m) en betrof een azijngeur (zure geur) of een verbrande geur [...].

De waargenomen geur werd overwegend als hinderlijk (28,8 %), erg hinderlijk (16,6 %) en heel erg hinderlijk (11,4 %) omschreven [...]. Voor dezelfde omgeving werden de hoogste meldingspercentages en stankhinderindexen verkregen [...].

De waarnemingen van geurhinder werden als volgt samengevat [...].

“U. wordt bij ongeveer 218 van de geurwaarnemingen als geurbron aangeduid. De geur wordt omschreven als een zure geur, weeë zure geur, azijnzuur, zoete azijn, verbrande geur, weeë plasticgeur. De geur van de waterzuivering wordt in beperkte mate waargenomen (11 waarnemingen) en wordt omschreven als de geur van rotte eieren. De locaties situeren zich voornamelijk in de regio ‘omgeving U.’, een aantal zijn gesitueerd in de regio ‘omgeving Meulestede’ (...). De geur wordt omschreven als zijnde hinderlijk tot heel erg hinderlijk.”

Ook uit een telefonische enquête bleek dat in de omgeving van “U.” heel wat respondenten door geur werden gehinderd (24,7 % werd gehinderd en 60 % werd “erg gehinderd” [...]. Een groot deel ervan werd toegeschreven aan U. [...].

Op basis van een aanvaardbaar hinderniveau van 3 se/m³ [...] komt de studie tot het besluit dat, in het woongebied rond U., de “Nieuwe Wijk”, “Wondelgemse Meersen” en de omgeving van de F. Van Ryhovelaan in de zone liggen waar dit hinderniveau werd overschreden. Als aanbeveling werd geformuleerd [...].

“Gezien de ligging van de bedrijven is het quasi onmogelijk om extra buffering te voorzien tussen industrie- en woongebied. Inkrimpen van de geurcon-

tour kan enkel via maatregelen op de bedrijven zelf. Hierbij wordt prioriteit gegeven aan de bedrijven met de hoogste geuremissies en/of hinderpercentages. Via een geuraudit op het bedrijf kan bekeken worden welke de belangrijkste geurbronnen zijn op het bedrijf. Een plan van aanpak kan opgesteld worden om de geuremissie te reduceren.”

8.1.13. Op 11 oktober 2005 werd opnieuw een inspectie uitgevoerd naar aanleiding van telefonische klachten van omwonenden op 10 en 11 oktober 2005 [...].

Uit een aanvankelijk proces-verbaal (notitienummer 64.H1.273/05) van 12 oktober 2005 blijkt dat de deskundige bij de milieu-inspectie o.a. het volgende vaststelde op 11 oktober 2005 om 11 uur :

“Langs de Maïsstraat is de geur van het bedrijf merkbaar maar niet fel (kenmerk : verbrande geur). De geur wordt veel intenser en te beschouwen als hinderlijk als we aan de huizenblokken van de Jan Yoensstraat komen. Het is de geur van de verflijnen (zurig karakter) van het bedrijf. Achter de huizen komen we in de buurt van de waterzuiveringsinstallatie van het bedrijf. Daar is de geur van de verflijn gemengd met de kenmerkende geur van zwavelverbindingen van de waterzuiveringsinstallatie. De geur is daar hinderlijk. We gaan tot in de buurt van de seniorenblok van de buurt. De geur is daar nog aanwezig maar minder intens (...).

(...)

Een deel van de afvalgassen van het bedrijf worden gezuiverd door een gaswasser. (...) We gaan naar de andere schouwen die op het dak staan. Deze zijn niet aangesloten op de gaswassing. Het zijn vooral de schouwen van de verflijn 4 die geurbinder geven op het ogenblik van de Inspectie. De windrichting stuwt de afvalgassen naar de richting van de blokken van de Jan Yoensstraat. Dbr. Heirbrant verklaart dat de schouwen van de verschillende verflijnen niet allemaal aan de gaswasser kunnen worden aangeschakeld omdat het vermogen van de gaswasser niet voldoende is.”

Op 12 oktober 2005 werden dezelfde waarnemingen gedaan al was de intensiteit van de geur minder.

Uit het proces-verbaal blijkt ook dat de vierde beklagde het door het besluit van 23 september 2004 opgelegde geurbeheersplan naar de milieu-inspectie had gestuurd bij brief van 27 september 2005 [...]. De studie werd als voldoende beschouwd maar de door het bedrijf voorgestelde maatregelen werden als onvoldoende beschouwd :

“In het begeleidend schrijven (zie bijlage 4) van het bedrijf worden echter enkel saneringsmaatregelen en termijnen voorgesteld voor de sanering van de geurbinder veroorzaakt door de zuiveringsinstallatie van het bedrijfsafvalwater. De voorzuivering die de sulfidegeur veroorzaakt zou worden ingekapseld. Het bedrijf geeft geen dergelijke saneringsmaatregelen en termijnen voor emissies die van de verschillende productie-

afdelingen afkomstig zijn. Het zijn juist deze emissies die voor de meeste geurbinder zorgen.

Het bedrijf heeft enkel een gaswassing staan op de emissies van de verflijn 1. De resterende emissies (ongeveer 50 schouwen) worden daardoor zonder zuiveringstechnieken in de buitenlucht geloosd en kunnen voor geurbinder zorgen voor de omgeving."

De vierde beklagde schreef wat betreft de procesgerichte geurbestrijdingstechnieken in de brief van 27 september 2005 [...] :

"De vooropgestelde methodes, die de geuren waargenomen op de processchouwen zouden moeten kunnen reduceren, zullen op hun technische en economische haalbaarheid verder worden onderzocht. Ook dient rekening gehouden te worden met de consequenties op de stabiliteit van ons gebouw. Wij wensen bovendien te vermelden dat wij de laatste jaren reeds meerdere inspanningen i.v.m. het vermijden van geurbinder hebben uitgevoerd, met positieve gevolgen, en dat wij de laatste 6 maanden geen meldingen meer ontvangen hebben van geurklachten."

De milieu-inspectie stelde andermaal de afwezigheid van de katalytische naverbrandingsinstallatie en hierdoor de niet-naleving van de bijzondere voorwaarde onder punt 27 van de milieuvergunning van 27 juli 1995 vast [...].

In verband met het vermogensvoordeel werd opgemerkt :

"Door het ontbreken van zuiveringstechnieken op de vele schouwen van het bedrijf wordt een belangrijke investering vermeden wat kostenbesparend werkt."

De vierde beklagde werd dan door de milieu-inspectie aangemaand de volgende maatregelen te nemen [...] :

"Tegen 1 mei 2006 moet het bedrijf verdere voorstellen doen voor de sanering van de verschillende geurbronnen van de productie-eenheden van het bedrijf. Dit voorstel moet een concrete en realistische termijn geven voor de uitvoering van de maatregelen."

8.2. Notitienummer 64.97.497/01/SW4 [...] afvalwater

8.2.1. Op 9 juli 2001 werd aanvankelijk proces-verbaal (notitienummer 64.97.497/01) opgemaakt naar aanleiding van een inspectie op 25 april 2001 [...]. De milieu-inspectie nam op 25 april 2001 een schepmonster van het bedrijfsafvalwater dat wordt geloosd in de openbare riolering van de Maïsstraat.

Uit de resultaten bleek dat de emissiegrenswaarde voor COD ("chemical oxygen demand" of chemisch zuurstofverbruik), gesteld op 800 mg/l in de bijzondere milieuvoorwaarden van de milieuvergunning van 28 januari 1993, aanzienlijk werd overschreden. Een waarde van 2100 mg per liter werd vastgesteld [...].

Volgens de milieuvergunning van 28 januari 1993 bedroeg de emissiegrenswaarde voor COD 5000 mg/l tot 21 december 1994 en 800 mg/l vanaf 1 januari 1995 (art. 3.2.2.2° sub e - [...]); die laatste datum werd in beroep vervangen door 1 januari 1998 (besluit van 9 juli 1993; [...]).

Voor Kjeldahl stikstof bedroeg de emissiegrenswaarde vanaf 1 januari 1998 (datum eveneens vastgesteld in hoger beroep bij besluit van 9 juli 1994) 150 mg/l.

Volgens een milieuvergunning op proef van 27 januari 2000 (besluit van de Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw houdende uitspraak over het beroep tegen de beslissing van de bestendige deputatie van de provincieraad Oost-Vlaanderen van 29 juli 1999, [...]) kon de vierde beklagde een aanzienlijk groter debiet lozen (60 m³ per uur in plaats van 30 m³ per uur) waarbij de emissiegrenswaarde voor COD onveranderd bleef.

Uit de analysesresultaten in het kader van de zelfcontrole en de bepaling van de heffingen op het lozen van afvalwater bleek dat de COD in de stalen bijna voortdurend 20 % hoger lag dan de opgelegde emissiegrenswaarde.

De verklaring hiervoor was dat de waterzuiveringsinstallatie te klein gedimensioneerd was voor de behandeling van het afvalwater wat het COD betreft [...].

De vierde beklagde werd aangemaand de milieu-inspectie vóór 30 november 2001 schriftelijk op de hoogte te brengen van de maatregelen die werden genomen om de opgelegde emissiegrenswaarden te respecteren.

8.2.2. Zoals blijkt uit het proces-verbaal van 17 oktober 2001, bleek bij analyse van een schepmonster bedrijfsafvalwater genomen op 14 september 2001 opnieuw een aanzienlijke overschrijding van de emissiegrenswaarde voor COD (1.933 mg/l) [...].

8.2.3. In zijn verklaring van 23 oktober 2001 vermeldde eerste beklagde H.D.L. dat de mode van donkere kleuren een productiewijziging had meegebracht. Door het gebruik van meer donkere kleuren werd het bedrijfsafvalwater meer belast. De toegepaste biozuivering kon die situatie op dat ogenblik niet aan [...]. Hij verklaarde nog dat het milieu niet direct werd geschaad omdat het afvalwater wordt geloosd in de riolering en niet in oppervlaktewater; nv Aquafin zou meegedeeld hebben dat ze met de lozingen geen probleem hadden.

In zijn verklaring verwees hij ook naar de milieuvergunning op proef waarbij de verhoging van het lozingsdebiet werd toegestaan onder de voorwaarde van het uitvoeren van een haalbaarheidsstudie naar een aanzienlijke verlaging van de emissiegrenswaarden (een verlaging voor COD van 800 mg/l naar 125 mg/l) zodat het afvalwater niet meer in de riolering maar in oppervlaktewater zou kunnen worden geloosd (zie voor de haalbaarheidsstudie [...]). Hij

verklaarde dat een krediet van 150 miljoen BEF (3.718.402,80 EUR) werd vrijgemaakt voor een nieuwe waterzuiveringsinstallatie en dat er besprekingen waren met, en plannen werden gemaakt door een aantal firma's.

Hij verklaarde ook nog [...] :

"Momenteel kunnen wij de haalbare normen niet naleven gezien de produktie die de laatste tijd enorm is toegenomen en de haalbaarheidsnormen COD is enorm laag. Ik ben op de hoogte dat wij geregeld dat (sic) COD normen in de toekomst nog zullen overschrijden maar het ligt niet in mijn bevoegdheid een drastische maatregel op te leggen. Indien de produktie zou dalen is het voor ons wel mogelijk om de vooropgestelde normen te halen. De kosten zouden dan te hoog oplopen dat een sluiting van onze firma tweeweg zou brengen."

Milieucoördinator M.D.R. verklaarde o.a. [...] :

"Wij weten dat wij geregeld problemen hebben met de techniek van onze zuiveringsinstallatie. Op het moment dat door de milieu-inspecteur een staalname werd uitgevoerd zaten wij met een technisch defect. Soms vallen de pompen van onze zuiveringsinstallatie stil waardoor ik steeds afhankelijk ben van de technici die de zaak dienen te repareren."

Tweede beklagde A.V. bevestigde dat de bestaande waterzuiveringsinstallatie optimaal werkt bij een debiet van 30 m³ per uur. Productiewijzigingen vereisten een hoger waterverbruik zodat een aanpassing van de lozingsvergunning werd gevraagd waarbij het debiet van de lozing tot 60 m³ per uur werd verhoogd. Hij verklaarde [...]

"In afwachting [van een nieuwe waterzuiveringsinstallatie] zijn wij tengevolge van de verhoogde lozingsdebieten regelmatig in overschrijding van de COD normen. Een directe oplossing is er niet om deze normen te halen. Er is actueel geen directe schade voor het milieu vermits deze afvalwaterstromen verder behandeld worden door AQUAFIN die naar eigen zeggen daar geen problemen mee hebben. Dit zal zich zeker vertalen in verhoogde milieu-belastingen voor ons bedrijf. Wij weten dat dit van tijdelijke aard is vermits er een oplossing zal komen onder de vorm van een nieuwe waterzuivering maar een dergelijk project neemt veel tijd in beslag."

Derde beklagde P.V. [...] werd eveneens verhoord i.v.m. de verantwoordelijkheden binnen de vierde beklagde. Hij verklaarde o.a. [...] :

"Vraag : Wie heeft in het concrete geval de uiteindelijke "beslissingsmacht" ? Aan wie behoort het iets te doen (bijvoorbeeld de bouw van een waterzuiveringsinstallatie of het doen naleven van de vergunningsvoorwaarden) of om de strafbare inbreuken te doen staken ?

Antwoord : De raad van bestuur van U.S. voor zover er een budget is. De raad van bestuur van U.S. beschikt over een enveloppe. De uitvoering van de

beslissing komt toe aan U.S. Voor zij kunnen overgaan tot de uitvoering moet echter eerst bepaald worden wat de juiste normen zijn van de vergunning (er is momenteel een beroepsprocedure lopende waarvan ik u een kopie overhandig). De keuze van de beste constructeur en/of de best mogelijke oplossing moet nog worden gemaakt. De nodige onderhandelingen hiervoor worden momenteel gevoerd maar ze kunnen maar hun beslag krijgen als er duidelijkheid is over de normen van de milieuvergunning."

8.2.4. In haar verklaring van 19 juni 2002 gaf M.D.R. een stand van zaken inzake de geplande nieuwe waterzuiveringsinstallatie [...].

Ondertussen had de vierde beklagde een tijdelijke milieuvergunning verkregen op 17 juli 2001 [...] om tot 31 december 2003 verder te lozen in de riolering.

Op 7 mei 2002 werd aan de vierde beklagde een definitieve vergunning toegekend geldig van 1 januari 2004 tot 31 december 2011 [...]. Tegen het besluit van de bestendige deputatie werd door de vierde beklagde beroep ingesteld [...] dat gedeeltelijk werd ingewilligd op 14 november 2002 [...]. Deze vergunning had in essentie betrekking op het installeren van een nieuwe afvalwaterzuiveringsinstallatie en het realiseren van de lozing van het effluent op oppervlaktewater via een zelf aan te leggen effluentleiding, zodat het bedrijf kon worden afgekoppeld van de rioolwaterzuiveringsinstallatie Ossemeersen.

8.2.5. Bij analyse van een schepmonster bedrijfsafvalwater op 9 april 2002 bleek andermaal een aanzienlijke overschrijding van de emissiegrenswaarde COD, namelijk 3.434 mg/l [...].

In het proces-verbaal van 5 september 2002 wordt nog opgemerkt dat de COD sedert 1998 hoger is dan de emissiegrenswaarde opgelegd in de geldende milieuvergunningen, ongeacht het vergunde debiet [...].

Naar aanleiding van een controle van de milieuvergunning werden eveneens overschrijdingen van de emissiegrenswaarde voor COD vastgesteld op 9 mei 2003 (schepmonster : 2.239 mg/l) en op 11 juni 2003 (schepmonster : 4.702 mg/l en debietsgebonden monster : 3.150 mg/l).

Op 11 juni 2003 werd eveneens de emissiegrenswaarde voor Kjeldahl stikstof overschreden : respectievelijk 207 en 167 mg/l i.p.v. 150 mg/l [...].

[8.2.6.] Volgens de verklaring van 29 januari 2004 van milieu-coördinator Heirbrant was de nieuwe waterzuiveringsinstallatie operationeel maar werd nog steeds geloosd via het RWZI Gent Ossemeersen omdat voor de verbinding naar de Nieuwe Vaart nog geen bouwvergunning werd verkregen.

Uit een overzicht van de analyseresultaten in 2004 bleek dat de emissiegrenswaarden niet meer werden overschreden [...].

8.3. Notitienummer 64.97.601/03/SW4 [...] niet-naleving milieuvergunningsplicht en niet-naleving Vlare II.

8.3.1. Op 27 mei 2003 stelde de milieu-inspectie vast dat de afgeleverde milieuvergunning niet toereikend was (proces-verbaal van 5 augustus 2003) [...].

Het betrof de indelingsrubrieken zoals vermeld in de dagvaarding, nl. 17.3.2.2°, 17.3.3.3°, 17.3.4.2°, 17.3.7.2°, 41.10, 41.1.3, 41.4.3.

Bij aangetekende brief van 5 augustus 2003 werd de vierde beklaagde aangemaand een verandering van de milieuvergunning aan te vragen vóór 31 december 2003 [...].

Telefonisch werd uitstel verleend tot 31 januari 2004 (zie proces-verbaal van 24 maart 2004) [...].

Bij inspectie op 19 maart 2004 [...] (proces-verbaal van 24 maart 2004) bleek dat de aanvraag tot uitbreiding van de milieuvergunning nog steeds niet was ingediend.

De milieu-inspectie noteerde [...] :

“Het bedrijf heeft gedurende jaren voor de betreffende indelingsrubrieken geen uitbreiding van de milieuvergunning aangevraagd, ondanks het feit dat zij op de hoogte waren van het feit dat de inrichting ontoereikend vergund was. Dit alles heeft ondermeer voor gevolg gehad dat er geen openbare onderzoeken dienden te worden georganiseerd.”

De vierde beklaagde betwistte dit proces-verbaal [...]. Zij wees erop dat in januari 2004 definitief werd beslist dat de ververij van Deinze zou worden overgebracht naar de locatie in Gent. Het was bijgevolg zinvol daarmee rekening te houden bij de aanvraag van de aanpassing van de milieuvergunning. Een nieuw uitstel zou om die reden gevraagd zijn én verkregen.

De aanvraag werd uiteindelijk ingediend op 28 april 2004 [...].

De milieuvergunning werd verleend op 23 september 2004 [...].

8.3.2. Op 27 mei 2003 werd eveneens vastgesteld dat de opslag van een aantal gevaarlijke vloeistoffen gebeurde in vaste, bovengrondse houders die niet allemaal waren voorzien van een inkuiping conform de bepalingen van afdeling 5.17.13 van Vlare II [...].

De milieu-inspectie noteerde dat *“de kwaliteit van de inkuipingen 30.000 liter natriumhydroxide en kleurstoffen (...) zeer bedenkelijk (is). Het is zeer onwaarschijnlijk dat deze inkuipingen vloeistofdicht zijn”* [...].

De vierde beklaagde werd aangemaand alle noodzakelijke aanpassingen te laten uitvoeren aan de aan-

wezige bovengrondse houders met gevaarlijke vloeistoffen en hun inkuipingen [...] en daartoe een saneringsplan met uitvoeringstermijn op te stellen, op te sturen naar de milieu-inspectie vóór 30 november 2003.

Eveneens werd een algemeen onderzoek op de houder voor de opslag van petroleumproducten gevraagd alsook een beperkt onderzoek op de andere houders.

Bij een inspectie op 19 december 2003 bleek dat de gevraagde onderzoeken wel werden uitgevoerd. De inkuipingen waren echter nog steeds niet vloeistofdicht. Zo bleek dat de vierde beklaagde niet de noodzakelijke aanpassingen had laten uitvoeren vooraleer die onderzoeken te laten uitvoeren [...]. Uit de verschillende verslagen van BTV (technisch bureau Verbrugghen) blijkt dat de inkuipingen inderdaad niet vloeistofdicht waren [...].

Wat het vermogensvoordeel betreft, vermeldt het proces-verbaal [...] : *“Het gaat hier om relatief omvangrijke bouwwerken, waarbij waarschijnlijk ook sommigehouders zullen vervangen of gedemonteerd en opnieuw gemonteerd moeten worden.”*

Een nieuwe aanmaning werd verstuurd [...] met de vraag een saneringsplan op te sturen vóór 15 februari 2004.

Uit het proces-verbaal van 24 maart 2004 blijkt dat de milieu-inspectie het saneringsplan met uitvoeringstermijnen ontving op 13 februari 2004 [...].

De uitvoering van een groot gedeelte van de werken werd in het vooruitzicht gesteld voor juli-augustus 2004 met een volledige afwerking tegen 30 november 2004 [...], zoals door de milieu-inspectie was gevraagd.

Op 22 augustus 2005 werd echter vastgesteld dat de grote tanks met NaOH en HCl nog niet waren ingekuipt. De nieuwe inkuiping was echter wel al voorzien [...].

8.4. Notitienummer 64.97.492/03/SW4 [...] : oppompen van grondwater

Op 18 juni 2003 werd proces-verbaal opgemaakt wegens de winning van grotere hoeveelheden grondwater dan vergund (in 2001 445.375 m³ - [...] - en in 2002 514.878 m³ - [...]), terwijl de vergunning van 22 april 1999 afgeleverd door de bestendige deputatie van de provincie Oost-Vlaanderen [...] voorzag in een hoeveelheid van 1.200 m³ per dag of 400.000 m³ per jaar.

9.1. Op goede gronden, die het hof tot de zijne maakt, besliste de eerste rechter tot het bewezen zijn van de telastleggingen I.A.1, I.A.2 en I.A.3, behoudens wat betreft de telastlegging I.A.1 voor de periode van 28 juli 1996 tot 18 september 2001. Deze telastleggingen zijn voor het hof bewezen gebleven.

9.2.1. Wat betreft de telastleggingen I.B en I.C., heeft de wetgever naast de verplichting om de wettelijke voorschriften en de vergunningsvoorwaarden na te leven, het nodig geacht de exploitanten van een hinderlijke inrichting een algemene zorgvuldigheidsplicht op te leggen ter voorkoming en beperking van de schade voor de gezondheid van de mens en het milieu. Strafrechtelijke aansprakelijkheid op grond van die bepaling is mogelijk, ook indien de wettelijke en administratieve voorschriften strikt worden nageleefd.

9.2.2 Het opleggen van een algemene zorgvuldigheidsplicht, zoals vervat in artikel 22 MVD draagt bij tot de verwezenlijking van het recht op de bescherming van een gezond leefmilieu, dat door artikel 23 van de Grondwet wordt gewaarborgd. Dit neemt niet weg dat, indien de niet-naleving van die verplichting strafrechtelijk wordt gestraft, ze moet voldoen aan de eisen van het wettigheidsbeginsel in strafzaken. Het Grondwettelijk Hof heeft in antwoord op een prejudiciële vraag hierover al uitdrukkelijk gesteld dat artikel 22, tweede lid Milieuvergunningsdecreet geen afbreuk doet aan het wettigheidsbeginsel in strafzaken (Grondwettelijk Hof nr. 36/2008, 4 maart 2008, overwegingen B.2.1, B.3 tot en met B.11.2). De derde beklagde werpt dan ook ten onrechte op dat deze bepaling niet voldoet aan het legaliteitsbeginsel. Evenmin dient het hof, ambtshalve, hierover nog een prejudiciële vraag te stellen aan het Grondwettelijk Hof (artikel 26, § 2, 2° Bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof).

9.2.3. Volgens artikel 22, tweede lid MVD moet de exploitant van een inrichting, *“ongeacht de verleende vergunning, [...] steeds de nodige maatregelen treffen om schade, hinder en zware ongevallen te voorkomen en, om bij ongeval, de gevolgen ervan voor de mens en het leefmilieu zo beperkt mogelijk te houden”*.

Niet elke schade of hinder kan de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de overtreders in het gedrang brengen. Artikel 22, tweede lid, eerste zinsdeel MVD legt een algemene zorgvuldigheidsplicht op bij de uitbating met het oog op, wat de omgeving betreft, het vermijden van abnormale hinder, dit is hinder die niet valt binnen de grenzen van wat een redelijk mens in dezelfde omstandigheden dient te aanvaarden als normale hinder ten gevolge van de ligging ten opzichte van de inrichting die aan de oorsprong van die hinder ligt.

In de context van het vergunningstelsel, met niet-ingedeelde inrichtingen en als hinderlijk beschouwde inrichtingen ingedeeld in drie klassen naar gelang de graad waarin zij geacht worden belastend te zijn voor de mens en het leefmilieu, door de decreetgever in het Milieuvergunningsdecreet tot stand gebracht, moet immers worden aanvaard dat het hierbij niet kan gaan om elke hinder, hoe gering desgevallend ook. Tussen eigendommen in een bepaalde omgeving bestaat een soort evenwicht waarbij elke eigenaar of gebruiker van een eigendom een zekere hinder moet dulden die nu eenmaal eigen is aan het samenleven.

9.2.4. Zoals al gesteld, is de opgelegde zorgvuldigheidsplicht niet beperkt tot het strikt naleven van de wettelijke en administratieve voorschriften, doch is zij algemeen en omvat aldus elke maatregel van voorzichtigheid of voorzorg. Deze zorgvuldigheidsplicht niet naleven is de feitelijke gedraging die wordt te last geleegd.

Degenen tot wie de bepaling is gericht, moeten maatregelen nemen zoals het een normaal zorgvuldige en vooruitziende persoon die zich in dezelfde omstandigheden bevindt, betaamt. Of de betrokkenen aan de algemene zorgvuldigheidsplicht zijn te kort geschoten, hangt af van hun persoonlijke omstandigheden en moet in concreto worden beoordeeld. In voorkomend geval met behulp van adviezen van deskundigen, en rekening houdend met de best beschikbare technieken. Bij de vaststelling dat onvoldoende maatregelen werden genomen moet de strafrechter niet aangeven welke de precieze oorzaak van de abnormale hinder was en welke maatregelen dan wel hadden kunnen genomen worden; het volstaat dat hij vaststelt dat de exploitatie abnormale hinder veroorzaakte en dat de genomen maatregelen onvoldoende waren. Aldus moet het openbaar ministerie evenmin aanduiden welke maatregelen hadden kunnen of moeten genomen worden om de hinder te voorkomen; enkel dient vermeld te worden dat er bij inbreuk op de milieuzorgplicht sprake was van, naargelang het geval, schade, hinder en/of zware ongevallen, wat *in casu* voldoende gepreciseerd wordt door de vermelding van het feit dat als exploitant van een milieuvergunningsplichtige inrichting nagelaten werd de nodige maatregelen te nemen om hinder te voorkomen, waar uit de gegevens van het strafdossier blijkt dat dit slaat op geurhinder. Evenmin moet aangegeven worden of er emissiegrenswaarden werden overschreden en met hoeveel dan wel; het overschrijden van emissiegrenswaarden (al dan niet in het kader van de milieuvergunningsvoorwaarden) is een andere feitelijke gedraging dan het niet-naleven van de milieuzorgplicht.

9.2.5. Het onder I.B. en I.C te last gelegde zijn aflopende misdrijven. Het te last gelegde wordt voldoende precies in de tijd gesitueerd door aanduiding van de periode waarin deze hinder zich meermaals, of herhaaldelijk, voordeed. Hierbij dient niet verwezen te worden naar tijdstippen waarop de hinder zich *“onder andere”* of *“inzonderheid”* voordeed; die verwijzing zou niet uitsluiten dat deze hinder zich ook nog op andere dagen voordeed, die ook in de saisine van het hof zouden vervat zijn.

9.2.6. Dat het te last gelegde aflopende misdrijven zijn, houdt ook in dat het hof niet moet nagaan of de beklagden al dan niet een inspanningsverbintenis, dan wel een resultaatsverbintenis nakwamen. Resultaats- en inspanningsverbintenis zijn trouwens criteria die vreemd zijn aan de beoordeling van strafrechtelijke schuld. Het bestaan van abnormale hinder als gevolg van de uitbating van de milieuvergunningsplichtige inrichting en de vaststelling dat hiervoor door en voor de milieuvergunningshouder niet de nodige, wat ook zijn onvoldoende, maatregelen

genomen werden, volstaan in beginsel, naast het morele element van het misdrijf, om het bestaan van een inbreuk op de milieuzorgplicht vast te stellen.

9.2.7. Het hof verbetert de telastlegging I.B door na “voorkomen” toe te voegen de woorden “nl. geurbinder”. Het hof verbetert de telastlegging I.C door weglating van “stof, geluid, trillingen, niet ioniserende stralingen, licht en dergelijke meer,” en door plaatsing van een punt na “geur”. De zo verbeterde telastleggingen slaan op dezelfde feiten als aanhangig gemaakt in de dagvaarding. Het is over deze telastleggingen dat tegenspraak werd gevoerd. Telkens hierna sprake is van de telastleggingen I.B en I.C betreft het deze telastleggingen zoals hier verbeterd.

9.2.8. De diverse klachten inzake geurhinder stemmen overeen in de beschrijving van de hinder. Deze beschrijvingen tonen aan dat de hinder een abnormaal karakter had : zelfs in de nabijheid van een eerder grootschalig textielbedrijf verstoort de beschreven en vastgestelde vorm van hinder het evenwicht en overstijgt deze de hinder die omwonenden moesten dulden.

De vele zintuiglijke waarnemingen van de milieuinspectie stemmen overeen met de beschrijving en de aard van de klachten van de omwonenden, zodat er geen sprake is van een louter subjectieve beleving van de klagers. De beschreven geurhinder, die meermaals werd vastgesteld en door opsporingsambtenaren onder meer werd omschreven als “ondraaglijk”, “kwalijke geur”, “zeer grote stank”, “misselijk makende geur”, “zeer indringend(e) geur”, “verbrande verfgeur”, “zure azijnachtige geur”, “rotte eierengeur”, die “binderlijk tot beel erg binderlijk” was, dient als abnormaal te worden aangezien, ook in de nabijheid van een bedrijf van de omvang van de vierde beklagde.

9.2.9. De geurhinder was, ongeacht de toerekening van de telastleggingen hierna, in het bedrijf van de vierde beklagde voldoende bekend, doch er werden onvoldoende onmiddellijke en concrete maatregelen genomen om hieraan een einde te stellen en alleszins niet de nodige maatregelen. Het hof verwijst voor deze vaststelling ook naar overwegingen van de eerste rechter onder randnummer 32 van het bestreden vonnis en maakt deze tot de zijne. De maatregelen die wel werden genomen doen geen afbreuk aan de concrete vaststelling dat in de te last gelegde periode er wel een ernstige tekortkoming was. De telastleggingen I.B en I.C. zijn voor het hof bewezen gebleven.

9.3. De telastlegging II is ook voor het hof bewezen gebleven. Zoals hiervoor uiteengezet, werden op de respectieve dat overschrijdingen van de emissiegrenswaarden voor de vermelde verontreinigende stoffen gemeten.

9.4. De telastlegging III.A is ook voor het hof bewezen gebleven. Uit de gegevens van het strafdossier blijkt dat de vierde beklagde zonder voorafgaande en schriftelijke vergunning de in deze telastlegging vermelde hinderlijke inrichtingen heeft geëxploiteerd.

9.5. De telastlegging III.B is voor het hof eveneens bewezen gebleven. Artikel 5.17.3.19, § 7 VLAREM II bepaalt : “In afwijking van de bepalingen van § 5 dienen bestaande houders, die geen deel uitmaken van een tankenpark, uiterlijk op 1 januari 2003 te voldoen aan de bepalingen van artikel 5.17.3.6, 5.17.3.7 en 5.17.3.8.” Deze bepalingen slaan onder meer op de noodzaak van een vloeistofdicte inkuisping van bovengrondse houders voor de opslag van gevaarlijke houders.

Zoals weergegeven hiervoor in het feitenoverzicht, blijkt uit de verslagen van BTV dat deze verplichting niet werd nageleefd.

9.6. Ook de telastlegging IV is voor het hof bewezen gebleven. Uit de gegevens van het strafdossier, meer bepaald de eigen aangiftes van de vierde beklagde, is gebleken dat in de jaren 2001 en 2002 het toegelaten op te vangen debiet ruim werd overschreden.

10.1. Onder randnummer 38 van het bestreden vonnis heeft de eerste rechter op goede gronden, die het hof tot de zijne maakt, de eerste beklagde ontslagen van rechtsvervolgning voor de telastleggingen I.A.3, III.A, III.B en IV voor wat betreft de periode van 1 januari 2002 tot 1 januari 2003, de telastleggingen I.A.1, I.A.2, I.B., I.C en II en hem de telastlegging IV voor wat betreft de periode 1 januari 2001 tot 1 januari 2002 toegerekend.

Dat de eerste beklagde de feiten van de telastlegging IV, voor de hem toegerekende periode, slechts vier jaar na de feiten en door middel van de rechtstreekse dagvaarding zou hebben vernomen en dat het de eerste maal zou zijn geweest dat de debietnorm werd overschreden, is zonder relevantie voor de concrete toerekenbaarheid. Redelijk dient aanvaard te worden dat hij de wijze en mate van naleving van de debietnormen kende, behoorde te kennen of hij vanuit zijn concrete functie hiertoe de mogelijkheid had. De eerste beklagde verklaarde op 5 juli 2001 dat hij technisch directeur was binnen de vierde beklagde en dat hij instond voor de technische kant van de algemene leiding binnen het bedrijf [...]. De eerste beklagde had wat die feiten betreft aldus de beslissingsbevoegdheid en -macht om de debietoverschrijdingen te verhinderen of hieraan een einde te stellen, doch liet dit na. Waar hij in conclusie voorhoudt dat hij als “plantmanager” niet meer “actief” was op het vlak van de vergunde hoeveelheden tot het werkelijk gerealiseerde debiet, doet dit nochtans geen afbreuk aan zijn concrete beslissingsbevoegdheid en -macht terzake.

10.2. Onder randnummer 39 van het bestreden vonnis heeft de eerste rechter op goede gronden, die het hof tot de zijne maakt, de tweede beklagde ontslagen van rechtsvervolgning voor de telastleggingen I.A.1 voor de periode van 3 april 2000 tot 5 juni 2001, I.A.2 voor de periode van 28 juli 1996 tot 18 september 2001 en II voor de periode van 25 april 2001 tot 5 juni 2001 en hem de telastleggingen I.A.1 vanaf 6 juni 2001, I.A.2 vanaf 19 september 2001, I.A.3, I.B, I.C en II vanaf 6 juni 2001 toegerekend.

Ook voor de tweede beklaagde geldt dat uit de feiten blijkend uit het strafdossier volgt dat hij wat betreft de hem toegerekende feiten de concrete beslissingsbevoegdheid en -macht had om deze te verhinderen of hieraan een einde te stellen, doch dat hij naliet dit voldoende te doen.

Dat de tweede beklaagde zich in zijn taak heeft laten bijstaan en adviseren door andere personen, onder meer milieucoördinatoren, doet geen afbreuk aan zijn eigen strafrechtelijke verantwoordelijkheid terzake. Evenmin kan de tweede beklaagde zijn eigen strafrechtelijke verantwoordelijkheid ontlopen door te verwijzen naar de collegiale besluitvorming in de raad van bestuur. Er is trouwens geen reden om aan te nemen dat, wat betreft zijn hoedanigheid als lid van de raad van bestuur (middels zijn bestuursfunctie in de nv S., bestuurder in de raad van bestuur van de vierde beklaagde), deze raad hem niet zou gevolgd zijn indien hij voorstellen deed die wel het plegen van de bewezen misdrijven hadden verhinderd of een einde aan de bewezen misdrijven hadden gesteld. Het hof verwijst ook naar de overwegingen hierna, onder randnummer 10.3.2., die ook voor hem gelden.

De verdere feitelijke argumenten van de tweede beklaagde vormen geen afzonderlijk middel en worden voldoende beantwoord door de redenen waarom de telastleggingen hem zoals hiervoor vermeld toerekenbaar zijn en dienen door het hof niet verder ontmoet te worden.

10.3.1. De derde beklaagde betwist dat de telastleggingen hem toerekenbaar zijn gezien hij zich nooit heeft ingelaten met het management of de operationele leiding van de vierde beklaagde.

10.3.2. Terecht heeft de eerste rechter beslist de telastleggingen III.A., III.B en IV niet toe te rekenen aan de derde beklaagde. Uit de dossiergegevens blijkt immers niet dat, bij afwezigheid van deelname aan het dagelijks operationeel bestuur van de bedrijfsexploitatie van de vierde beklaagde, deze feiten hem bekend waren of bekend dienden te zijn noch dat hij binnen de vierde beklaagde concrete feitelijke beslissingsmacht had om die wederrechtelijke toestanden te verhinderen of hieraan een einde te stellen. Het aanvragen van een milieuvergunning voor concrete activiteiten van de bedrijfsexploitatie (telastlegging III.A), de zorg voor naleving van de VLAREM II-regels voor inkuiping van houders van gevaarlijke vloeistoffen (telastlegging III.B) en de zorg voor naleving van de debietnormen inzake opvang van grondwater (telastlegging IV) zijn taken die toekomen aan de personen die instaan voor de operationele leiding van de vierde beklaagde. Uit niets blijkt dat ingevolge een beslissing van de raad van bestuur van de vierde beklaagde de hiertoe verantwoordelijke personen niet de nodige bevoegdheden of middelen voor de uitvoering van hun taak hadden.

De vrijspraak voor de vermelde telastleggingen en de overwegingen hiertoe zijn, in weerwil van wat de

derde beklaagde stelt, niet in strijd met de vaststelling dat de telastleggingen I.A.1, I.A.2, I.A.3, I.B, I.C en II voortvloeien uit de nalatigheid om tijdig structurele investeringen te doen, wat een bevoegdheid is van de raad van bestuur, waarvan de derde beklaagde, eerst middels de nv M., waarvan hij afgevaardigd bestuurder was, en vervolgens als vertegenwoordiger van de nv U. deel uitmaakte. Weliswaar impliceert de aanwezigheid van de derde beklaagde aan de beraadslaging van de raad van bestuur op zich niet zijn strafrechtelijke verantwoordelijkheid en telt enkel de werkelijke rol die de derde beklaagde als lid van de raad van bestuur bij de collegiale besluitvorming heeft gespeeld; de verdediging van de derde beklaagde merkt terecht op dat er geen sprake mag zijn van een functionele strafrechtelijke toerekening.

De concrete vaststelling is dat de raad van bestuur wat betreft de naleving van de milieuzorgplicht en de verplichtingen inzake de waterzuivering in de te last gelegde periode systematisch is tekortgeschoten in het voorzien van de nodige middelen en investeringen opdat in de bedrijfsexploitatie van de vierde beklaagde deze verplichtingen konden worden nagekomen; aan economische motieven, c.q. besparingsoverwegingen, werd voorrang verleend. Waar de concrete uitwerking van de zorg voor de naleving van de verplichtingen waarop de feitelijke gedragingen voorwerp van de telastleggingen I.A.1, I.A.2, I.A.3, I.B, I.C en II een inbreuk vormen, niet binnen het beslissingsgebied van de raad van bestuur valt, blijkt uit de dossiergegevens dat het investeringsbeleid van en in de vierde beklaagde wel een bevoegdheid van de raad van bestuur is.

Uit geen enkel element blijkt dat de derde beklaagde binnen de raad van bestuur heeft geprotesteerd tegen deze besluitvorming of dat de raad van bestuur hem niet zou gevolgd hebben indien hij voorstelde wel de nodige middelen te voorzien. Het niet-vrijgeven van de voor de naleving van de gestelde milieuverplichtingen nodige middelen door niet te beslissen tot voldoende investering terzake is een daad van deelneming in de zin van artikel 66 Strafwetboek, de telastleggingen I.A.1, I.A.2, I.A.3, I.B, I.C en II kunnen de derde beklaagde in die zin worden toegerekend.

11.1. Wanneer de rechtspersoon verantwoordelijk gesteld wordt uitsluitend wegens het optreden van een geïdentificeerde natuurlijke persoon, kan enkel degene die de zwaarste fout heeft begaan worden veroordeeld. Cumulatie in de vervolging en veroordeling van de rechtspersoon en de natuurlijke persoon is evenwel mogelijk indien de geïdentificeerde natuurlijke persoon de fout wetens en willens heeft gepleegd.

11.2. De bewezen feiten werden wetens en willens gepleegd, dit wil zeggen bewust en buiten elke dwang; een schulditsluitende rechtvaardigingsgrond of verschoningsgrond is niet enigszins aannemelijk gemaakt. De strafuitsluitende verschoningsgrond van artikel 5, tweede lid Strafwetboek is aldus niet van toepassing.

12.1. De bewezen misdrijven zijn de opeenvolgende en voortgezette uitvoering van eenzelfde opzet en worden gelijktijdig aan het hof voorgelegd, zodat de eerste rechter voor de eerste, de tweede en de derde beklaagde terecht één straf oplegde.

12.2. De aard van de telastleggingen, die rechtstreeks betrekking hebben op de vrijwaring van het leefmilieu en hieruit volgend de volksgezondheid, brengt mee dat niettegenstaande het onverantwoord lang aanslepen van de zaak, niet alleen de vaststelling van de schuld nog noodzakelijk is, maar dat tevens een bestraffing maatschappelijk volkomen verantwoord zou blijven.

Er valt niet in te zien op welke wijze de hierna opgelegde geldboete de sociale declassering van de eerste, tweede en derde beklaagde zou veroorzaken of hun sociale reclassering op onevenredige wijze zou bemoeilijken. Het hof gaat dan ook niet in op de, ondergeschikte, vraag van deze beklaagden om de opschorting van de uitspraak van veroordeling te gelasten.

[13.1.] Bij het bepalen van de strafmaat zal het hof terdege rekening houden met het grote tijdsverloop tussen de data van de feiten en het tijdstip van de bestraffing, waarbij het hof voor de mate van rechtsherstel vaststelt dat het te lange tijdsverloop de persoonlijke toestand van de beklaagden, ook gezien de aard van de inbreuken, slechts in beperkte mate heeft bezwaard.

Indien de redelijke termijn niet was overschreden was de door de eerste rechter aan de beklaagden opgelegde straf passend geweest naar keuze, aard en omvang en motieven hiertoe. Als passend rechtsherstel voor de overschrijding vermindert het hof de straffen voor de eerste, de tweede en de derde beklaagde op meetbare wijze zoals hierna bepaald.

[13.2.] Terecht stelde de eerste rechter vast dat, behoudens wat betreft de eerste beklaagde, de bewezen telastleggingen deels voor en deels na 1 maart 2004 werden gepleegd, zodat de aan de tweede en derde beklaagde opgelegde geldboetes met 45 deciemmen moeten worden verhoogd.

[13.3.] De bijzondere verbeurdverklaring van wederrechtelijke vermogensvoordelen, op schriftelijke en zo op ontvankelijke wijze, gevorderd door het openbaar ministerie, kan door het verval van de strafvordering voor de vierde beklaagde niet worden uitgesproken.

14. De eerste, de tweede en de derde beklaagde dienen elk als veroordeelde tot een correctionele hoofdstraf te worden verplicht tot het betalen van de bijdrage tot financiering van het bijzonder Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders die sedert 17 december 2005 25 EUR bedraagt en dient vermeerderd te worden met 45 opdecimmen tot 137,50 EUR, ongeacht de datum van de bewezen verklaarde feiten; deze bijdrage heeft een eigen aard en is geen straf.

Bij arrest nr. 188.928 van de Raad van State van 17 december 2008 (*B.S.*, 2 februari 2009) werd het K.B. van 27 april 2007 houdende algemeen reglement op de gerechtskosten in strafzaken vernietigd, zodat de bepalingen van het K.B. van 28 december 1950 houdende algemeen reglement op de gerechtskosten in strafzaken, zoals gewijzigd door de artikelen 1 en 2 van het K.B. van 11 december 2001 betreffende de invoering van de euro in de regelgeving inzake justitie, van toepassing blijven. Krachtens art. 91, 2° lid en 148 van het K.B. van 28 december 1950 bedraagt de vaste vergoeding thans (na indexatie) 31,28 EUR.

15. De eerste rechter oordeelde juist over de kosten. Gezien het nu vastgestelde verval van de strafvordering, kan de vierde beklaagde echter niet meer veroordeeld worden tot deze kosten. De eerste, de tweede en de derde beklaagde dienen hoofdelijk veroordeeld te worden tot de kosten in beroep, nu deze kosten één en ondeelbaar werden veroorzaakt door de bewezen misdrijven die hen gemeen zijn.

16.1.1 Op goede gronden onder randnummers 51 tot en met 55 van het bestreden vonnis, die het hof tot de zijne maakt, besliste de eerste rechter over de burgerlijke vordering van de burgerlijke partij A.C., behoudens waar hij zich onbevoegd verklaarde om te oordelen over deze vordering, wat door het hof gewijzigd wordt naar het ongegrond verklaren van de vordering voor zover tegen de eerste beklaagde geënt op de telastleggingen I.A.1 tot en met I.A.3, I.B en I.C waarvoor deze beklaagde werd ontslagen van rechtsvervolg en voor zover geënt op de in de telastleggingen omschreven periodes waarvoor de tweede en de derde beklaagde ontslagen worden van rechtsvervolg.

De vaststelling dat de eerste rechter juist oordeelde over de burgerlijke vordering blijft ook gelden ongeacht het verval van de strafvordering voor de vierde beklaagde. Gezien dit verval intrad nadat de burgerlijke partij op ontvankelijke wijze haar vordering voor de eerste rechter had gesteld, dient het hof nog na te gaan of de aan de vierde beklaagde te last gelegde feiten, die misdrijven uitmaken, bewezen zijn en in causaal verband staan met de schade voor de burgerlijke partij.

Wat betreft het bewezen zijn van de feiten voorwerp van telastleggingen I.A.1 tot en met I.A.3, I.B en I.C, waarop de vordering van de burgerlijke partij geënt is, verwijst het hof naar de oordeelkundige motieven van de eerste rechter onder randnummer 32 van het bestreden vonnis en maakt deze tot de zijne.

De hiervoor bewezen bevonden misdrijven die ook de vierde beklaagde werden te last gelegd, hadden een intrinsiek verband met de verwezenlijking van het doel van de vierde beklaagde of waarneming van haar belangen of zijn voor haar rekening gepleegd. Er was binnen de beklaagde onvoldoende zorg voor de naleving van de milieureglementering, wat in oorzaaklijk verband staat met de vermelde telastleggingen.

16.1.2 Krachtens artikel 162*bis*, samen gelezen met artikel 211 van het Wetboek van Strafvordering veroordeelt ieder veroordelend arrest uitgesproken tegen de beklaagden, deze beklaagden tot het betalen aan de burgerlijke partij van de rechtsplegingsvergoeding bepaald in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek; deze rechtsplegingsvergoeding is verschuldigd per aanleg. De strafrechter moet de rechtsplegingsvergoeding begroten. Deze begroting heeft het bedrag van de vordering als maatstaf en wordt bepaald door artikel 2 van het koninklijk besluit van 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek. Er werden geen redenen aangevoerd om een ander bedrag dan het voorziene basisbedrag toe te kennen.

De bepaling van artikel 162*bis* van het Wetboek van Strafvordering werd ingevoegd bij de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van de advocaat en is, met uitzondering van artikel 14 van die wet, in werking getreden op 1 januari 2008. De bestreden beslissing dateert van voor die datum.

Volgens artikel 13 van de wet van 21 april 2007 zijn de bepalingen van artikel 2 tot 12 van toepassing op de zaken die hangende zijn op het moment dat de bepalingen in werking treden. Een hangend geding wordt gelijkgesteld met een aanleg. Een zaak is hangend tussen het ogenblik van de inleiding van de eis en het tijdstip waarop over deze eis in die aanleg een beslissing wordt gewezen.

Voor zaken die door de eerste rechter werden beslecht voor 1 januari 2008 kan in beroep geen rechtsplegingsvergoeding krachtens de wet van 21 april 2007 worden toegekend voor de procedure in eerste aanleg, behoudens indien in eerste aanleg een vergoeding werd gevorderd voor de kosten en erelonen van de advocaat, gesteund op de materieelrechtelijke verhouding tussen de partijen.

Voor de eerste rechter werd door de burgerlijke partij A.C. geen vordering gesteld tot vergoeding van de kosten en ereloon van de advocaat als vergoedbaar element van de schade.

Er kan derhalve geen rechtsplegingsvergoeding voor de procedure voor de eerste rechter worden toegekend aan deze burgerlijke partij.

16.2 Terecht hield de eerste rechter de overige burgerlijke belangen ambtshalve aan.

OP DEZE GRONDEN,

het hof, rechtsprekend op tegenspraak

Gelet op de niet-strijdige artikelen aangehaald door de eerste rechter, de artikelen hiervoor aangehaald en op de artikelen :
2, 3, 5, 38, 39, 41, 50, 65, 66 en 100 van het Strafwetboek,

162, 162*bis*, 182, 184, 185, 190, 190*ter*, 191, 194, 195, 199, 200, 210, 211 en 212 van het Wetboek van Strafvordering,
24 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Verklaart de hoger beroepen ontvankelijk en er ten gronde over beslissende :

bevestigt het bestreden vonnis, met de wijziging dat :

- de strafvordering voor de vierde beklaagde vervallen wordt verklaard,
- de telastleggingen I.A.1, I.B., I.C en II worden verbeterd zoals respectievelijk vermeld onder randnummers 6 en 9.2.7 van dit arrest,
- de geldboete voor de eerste beklaagde wordt bepaald op 100 frank, vermeerderd met 1990 opdecimen en aan de omrekeningskoers 40,3399, gebracht op 495,78 EUR of een maand vervangende gevangenisstraf,
- de geldboete voor de tweede beklaagde wordt bepaald op 1.000 EUR, vermeerderd met 45 opdecimen gebracht op 5.500 EUR of drie maanden vervangende gevangenisstraf,
- de geldboete voor de derde beklaagde wordt bepaald op 1.750 EUR, vermeerderd met 45 opdecimen gebracht op 9.625 EUR of drie maanden vervangende gevangenisstraf,
- de vaste vergoeding die de eerste, de tweede en de derde beklaagde wordt opgelegd 31,28 EUR bedraagt,
- de vordering van de burgerlijke partij A.C. ongegrond wordt verklaard voor zover tegen de eerste beklaagde geënt op de telastleggingen I.A.1 tot en met I.A.3, I.B. en I.C waarvoor deze beklaagde werd ontslagen van rechtsvervolging en voor zover geënt op de in de telastleggingen omschreven periodes waarvoor de tweede en de derde beklaagde ontslagen worden van rechtsvervolgingen en die voor de vierde beklaagde niet bewezen zijn,
- de eerste beklaagde veroordeeld wordt tot één vijfde en de tweede en de derde beklaagde elk tot twee vijfden van de kosten in eerste aanleg gemaakt aan de zijde van het openbaar ministerie, met uitzondering van de kosten van dagvaarding van de vierde beklaagde, die te last van de Staat blijven; begroot de kosten waartoe de eerste, de tweede en de derde beklaagde veroordeeld worden in hun geheel op 118,87 EUR,

veroordeelt de eerste beklaagde tot één vijfde en de tweede en de derde beklaagde elk tot twee vijfden van de kosten in beroep gemaakt aan de zijde van het openbaar ministerie, met uitzondering van de kosten van dagvaarding van de vierde beklaagde, die te last van de Staat blijven; begroot de kosten waartoe de eerste, de tweede en de derde beklaagde veroordeeld worden op 389,41 EUR,

[...]

NOOT

1. In het arrest van 25 november 2011, dat werd bevestigd door het arrest van het Hof van Cassatie van 5 juni 2012, stelt het hof van beroep te Gent een individuele bestuurder strafrechtelijk verantwoordelijk wegens strafbare deelneming aan inbreuken op de milieuzorgplicht door de rechtspersoon. De raad van bestuur had kennis van de verplichtingen inzake milieuhandhaving, maar hij had niet de nodige middelen en investeringen ter beschikking gesteld uit besparingsoverwegingen. De bestuurder verweerde zich onder meer met het argument dat het investeringsbeleid een bevoegdheid was van de raad van bestuur als college en dat het loutere feit dat hij als bestuurder aanwezig was bij de beraadslaging, onvoldoende was om tot zijn strafrechtelijke verantwoordelijkheid te besluiten. Op basis van de werkelijke rol van de betrokkene als lid van de raad van bestuur oordeelde het hof van beroep echter dat hij wel strafrechtelijk verantwoordelijk was : uit geen enkel element bleek dat hij tegen het investeringsbeleid had geprotesteerd of dat de raad van bestuur hem niet zou zijn gevolgd indien hij had voorgesteld wel de nodige middelen te voorzien.

2. Volgens het Hof van Cassatie is er sprake van strafbare deelneming in de zin van artikel 66 Sw. *“wanneer op de betrokkene een positieve rechtsplicht rust om een bepaalde handeling te doen verrichten of te voorkomen en diens onthouding opzettelijk is en hierdoor het plegen van een strafbaar feit bevorderd wordt.”* Een bestuurder of zaakvoerder kan als deelnemer strafrechtelijk verantwoordelijk worden gesteld indien hij ervan op de hoogte is dat er op zijn onderneming bepaalde strafrechtelijk betugelde verplichtingen rusten en hij niet ingrijpt om deze te doen nakomen (zie o.a. J. VANHEULE, *Strafbare deelneming*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 532-580, nrs. 425-456 en 938-939, nr. 751; P. WAETERINCKX, *De strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de rechtspersoon en zijn leidinggevend. Een analyse vanuit de rechts- en bedrijfspraktijk*, Antwerpen, Intersentia, 2011, 22-27, nrs. 33-39). Het feit dat iemand de functie van bestuurder of zaakvoerder bekleedt, is onvoldoende om tot zijn verantwoordelijkheid te besluiten. Doorslaggevend is de werkelijke beslissingsmacht van de betrokkene (J. VANHEULE, *Strafbare deelneming*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 919-920, nr. 738; S. VAN OVERBEKE, “Deelneming door onthouding”, *Comm.Straf.* 1 oktober 2010, 21-22, nr. 36).

Voor zover de bestuurder of zaakvoerder de inbreuk wetens en willens heeft gepleegd, kan hij bovendien samen met de verantwoordelijke rechtspersoon worden veroordeeld. Dit is een uitzondering op de “decumul”-regel die zegt dat wanneer de rechtspersoon verantwoordelijk wordt gesteld uitsluitend wegens het optreden van een geïdentificeerde natuurlijke persoon, enkel degene die de zwaarste fout heeft begaan kan worden veroordeeld (artikel 5, tweede lid Sw.) (Over de cumul van strafrechtelijke verantwoordelijkheden zie o.a. C. VAN DEN WYNGAERT m.m.v. B. DE SMET en S. VANDROMME, *Strafrecht*

en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Antwerpen, Maklu, 2011, 132-134; S. VANDYCK en V. FRANSEN m.m.v. F. PARREIN, “De rechtspersoon als strafbare dader : een grondige analyse van tien jaar wetgeving, rechtspraak en rechtsleer (deel 2)”, *TRV* 2009, (14) 21-23, nrs. 110-113; F. VAN VOLSEM en B.J. MEGANCK, “Milieurecht en straf(proces)recht : een aantal bedenkingen met onder meer aandacht voor de strafrechtelijke aansprakelijkheid van rechtspersonen”, *TMR* 2008, (746) 778-779, nrs. 182-193; P. WAETERINCKX, *De strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de rechtspersoon en zijn leidinggevend. Een analyse vanuit de rechts- en bedrijfspraktijk*, Antwerpen, Intersentia, 2011, 77-85, nrs. 109-120).

3. Deze strafrechtelijke rechtspraak roept ook vragen op met betrekking tot de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de bestuurders. Een bestuurder kan individueel aansprakelijk worden gesteld voor een beslissing die tot de bevoegdheid behoort van de raad van bestuur als college en kan mogelijk strenger worden beoordeeld in functie van zijn kennis, bekwaamheden of ervaring (zie o.a. H. LAGA, “Collegialiteit van bestuurders onder druk ? De aansprakelijkheid van bestuurders bij ondernemingen moet collegiaal worden bekeken, niet individueel”, *De Tijd* 13 september 2012; M. WYCKAERT, “Editoriaal : Bestuurdersaansprakelijkheid in de NV : over wetteksten en werkelijkheden”, *TRV* 2012, 687, nrs. 1-2).

Deze vragen rijzen in het bijzonder wanneer de raad van bestuur een beslissing heeft genomen gesteund op een advies dat werd verstrekt door een adviserend comité opgericht op grond van artikel 522, § 1, derde lid W.Venn. of door het remuneratiecomité (artikel 526^{quater} W.Venn.) of het auditcomité (artikel 526bis W.Venn.). Hoewel de aansprakelijkheid van de bestuurders in principe individueel wordt beoordeeld, zal het collegialiteitsbeginsel vaak tot gevolg hebben dat alle bestuurders aansprakelijk worden gesteld voor de schadelijke gevolgen van beslissingen die zij als college hebben genomen. Dan zijn de bestuurders collectief aansprakelijk (bijv. H. LAGA, “Het auditcomité in artikel 133 lid 6 W.Venn. : een vreemde eend in de bijt ?”, *TRV* 2005, (3) 5). Nochtans kan hiertegen worden geargumenteed dat het niet de bedoeling kan zijn dat bestuurders alles controleren en zich op dezelfde wijze gaan specialiseren als de leden van het remuneratiecomité of het auditcomité. Dit komt de efficiëntie van de taakverdeling niet ten goede (H. DE WULF, C. VAN DER ELST en S. VERMEESCH, “Radicalisering van corporate governance-regelgeving : remuneratie en transparantie na de wet van 6 april 2010”, *TBH* 2010, (911) 944; C. VAN DER ELST en I. DE POORTER, “Upgrading corporate governance : auditcomités in het Wetboek van vennootschappen”, *TRV* 2009, (397) 414; M. VANDENBOGAERDE, *Aansprakelijkheid van vennootschapsbestuurders*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 23-24, nr. 28.). Het zogenaamde “vertrouwensverweer” kan hiervoor een oplossing vormen : bestuurders die geen lid zijn van de comités kunnen onder bepaalde voorwaarden aan hun aansprakelijkheid ontsnappen indien zij redelijkerwijze mochten vertrouwen op het

advies van anderen (zie hierover S. DE GEYTER, *Organisatieaansprakelijkheid, Reeks Instituut Financieel Recht*, 13, Antwerpen, Intersentia, 2012, 482-483, nrs. 494-495).

Daarnaast is het de vraag of gespecialiseerde leden van het remuneratiecomité of het auditcomité - en bij uitbreiding alle bestuurders met een specifieke kennis - het risico lopen op een zwaardere aansprakelijkheid precies omwille van deze kennis. In principe wordt het gedrag van de bestuurder getoetst aan de algemene zorgvuldigheidsnorm, belichaamd door de redelijke zorgvuldige en vooruitziende bestuurder in dezelfde concrete omstandigheden (althans wat de toepassing van de artikelen 527 W.Venn. en 1382 BW betreft). Deze toetsingsnorm maakt een strengere beoordeling mogelijk. De objectieve minimumnorm bestaande uit het gedrag van de redelijke zorgvuldige en vooruitziende bestuurder, kan worden verhoogd in functie van de specifieke kennis en vaardigheden die de bestuurder in concreto bezit. Voor de leden van het remuneratiecomité kan dit hun deskundigheid inzake remuneratiebeleid zijn, voor de leden van het auditcomité hun specifieke kennis op het gebied van financiële verslaggeving en audit. Andere voorbeelden zijn de bankier-bestuurder van wie wordt verwacht dat hij redelijkerwijze opmerkt dat een krediet door onvoldoende zekerheden is afgedekt of de accountant-bestuurder van wie wordt verwacht dat hij vlugger eventuele onregelmatigheden in de jaarrekening vaststelt (H. DE WULF, *Taak en loyauteitsplicht van het bestuur in de naamloze vennootschap*, Reeks Instituut Financieel Recht, 1, Antwerpen, Intersentia, 2002, 253-254, nrs. 430-431). Terecht kan hierbij worden opgemerkt dat subjectieve elementen ook niet te zwaar mogen doorwegen in de rechterlijke beoordeling, wil men vermijden dat bekwame bestuurders minder geneigd zouden zijn om een bestuursmandaat op te nemen (H. LAGA, "De collegialiteit van het bestuur onder druk?" in C. VAN SCHOUBROECK, W. DEVROE, K. GEENS en J. STUYCK (eds.), *Over grenzen. Liber amicorum Herman Cousy*, Antwerpen, Intersentia, 2011, (1259) 12-641265; P. BEVERNAGE, "Bestuurdersaansprakelijkheid anno 2003 : zijn bestuurders met uitsterven bedreigd?" in M. GOIRIS (ed.), *Bestuurder en besturen is twee. De uitdaging en de invulling van het bestuurdersmandaat*, Brussel, Larcier, 2003, (1) 29). Dit maakt de beoordeling van bestuurdersaansprakelijkheid een moeilijke evenwichtsoefening.

Sarah De Geyter

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

13 maart 2012 - 8ste Kamer

Voorzitter : B. Lybeer

Raadsheren : C. Van Santvliet, E. Herregodts

Advocaten : D. Blommaert, D. Bracke, J. Van Camp, F. Mortier loco S. Sablon, A. Vandam

1. MAATREGEL BIJ EENZIJDIG VERZOEKSCHRIFT - VOLSTREKTE NOODZAKELIJKHEID - GEWETTIGD VERRASSINGSEFFECT - AARD MAATREGEL - PRIVATE HUISZOEKING - NIET OP GROND VAN ART. 584 GER.W.

2. RECHT OP BESCHERMING WONING - VENNOOTSCHAP - SCHENDING DOOR UITOEFENING RECHT OP INFORMATIE AANDEELHOUDER OF BESTUURDER

3. HOEDANIGHEID GEMEENRECHTELIJKE DESKUNDIGE - GEEN RECHTSPERSOON - WRAKINGSGRONDEN

4. KORT GEDING - SPOEDEISENDHEID - *LE CRIMINEL TIENT LE CIVIL EN ETAT* - NIET VAN TOEPASSING

5. KORT GEDING - EISER HEEFT ZELF SCHADE VEROORZAAKT - GEEN SPOEDEISENDHEID

1. De bij eenzijdig verzoekschrift gevorderde maatregel dient overeenkomstig artikel 584 Ger.W. volstrekt noodzakelijk te zijn; dit is het geval wanneer de eiser een gewettigd verrassingseffect nastreeft. Daarnaast dient de aard van de bevolen maatregel in aanmerking te worden genomen. Artikel 584 Ger.W. vormt geen voldoende wettelijke basis om een onderzoek ter plaatse te bevelen van de volledige boekhouding met het oog op de vergaring van bewijzen van benadeling.

2. Het in artikel 8 van het EVRM vervatte recht op bescherming van de woning geldt voor de hoofdzetel, de filialen en de bedrijfsgebouwen van een vennootschap. Dit recht kan niet worden geschonden onder het mom van uitoefening door een aandeelhouder of bestuurder van zijn rechten. De vennootschap heeft eigen rechten die verschillen van de rechten van haar bestuurders en aandeelhouders en die ook door laatstgenoemden moeten worden gerespecteerd.

3. Een deskundige moet noodzakelijk een natuurlijke persoon zijn. Rechtspersonen zijn uitgesloten onder meer omdat de wrakingsprocedure waarin het Gerechtelijk Wetboek voorziet, enkel kan worden toegepast op natuurlijke personen.

4. De spoedeisendheid die eigen is aan de behandeling van een zaak in kort geding staat eraan in de weg dat de behandeling gedurende lange tijd zou moeten worden geschorst in afwachting van een uitspraak door de strafrechter.